

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัย โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรีซึ่งผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจาก
เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

- 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
- 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับสถานศึกษา
- 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ
- 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ
- 1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ส่วนที่ 2 ทฤษฎีการบริหาร

- 2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
- 2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับสถานศึกษา
- 2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
- 2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ
- 2.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ส่วนที่ 3 การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ส่วนที่ 4 บริบทของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี

ส่วนที่ 5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 6 กรอบแนวคิดทางการศึกษา

ส่วนที่ 7 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

ความหมายของการบริหาร

การบริหารคำว่า “การบริหาร” มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พุ่ม วิชิตนันทการ, (2553: 10) ให้ความหมายของการบริหารหมายถึงการใช้ศาสตร์และศิลป์เพื่อนำเอาทรัพยากรการบริหารมาดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การร่วมกัน

สุธรรม ดุษดี, (2553: 10) ให้ความหมายของการบริหารหมายถึงกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆร่วมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลโดยอาศัยศาสตร์ซึ่งเป็นหลักการทฤษฎีตลอดจนศิลปะเทคนิคต่างๆ ให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมาย นโยบาย และแผนที่กำหนดไว้

ไพรินทร์พาระตะ, (2555: 12) ให้ความหมายของการบริหารหมายถึงกิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันในการดำเนินการนำเอาทรัพยากรทางการบริหารมาประกอบตามกระบวนการบริหาร เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ศิริพรเจิมภักดี, (2556: 23) ได้ให้ความหมายว่าการบริหารคือการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลโดยอาศัยทรัพยากรเทคนิคและกระบวนการต่างๆที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามกระบวนการบริหาร

จากความหมายของการบริหารที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า การบริหารคือ การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง และเป็นศิลปะในการทำ กิจกรรมต่างๆ จนเป็นผลสำเร็จ เป็นงานที่ปฏิบัติกับบุคคลโดยอาศัยกลุ่มคนหรือรายบุคคลตลอดจนเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้อำนาจโดยศาสตร์หรือศิลป์ อีกทั้งทรัพยากรต่างๆ มาจัดดำเนินการโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบ รวมทั้งทักษะเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของการบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา

ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในขณะนี้ และได้มีนักการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาไว้ดังนี้

วิชัย มีระหันนอก, (2547 : 12) ได้สรุปความหมายการบริหารโรงเรียนว่า เป็นกระบวนการทางสังคมที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องร่วมมือกับบุคลากรภายในโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อ

พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ซัชมา เทพวรสุข, (2553 : 18) ให้ความหมายการบริหารงานโรงเรียนว่า เป็นการการ หรือ จัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนของกลุ่มบุคคลหรือผู้บริหาร โดยใช้กระบวนการบริหารงานและ ทรัพยากรต่างๆในโรงเรียน เพื่อให้งานการศึกษาของโรงเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนด โดย สามารถวัดความสำเร็จ ได้จากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

อภิษตา มะกรครรค์,(2553 : 17) ได้สรุปความหมายการบริหารโรงเรียนว่า การดำเนินงาน ของกลุ่มบุคคลโดยใช้กระบวนการบริหาร เพื่อให้งานทุกด้านของโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการต่างๆในการดำเนินงานของ กลุ่มคนหรือผู้บริหาร เพื่อให้การบริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ การบริหารสถานศึกษาแม้จะอยู่ในหน่วยงานที่ไม่ใหญ่โตนักแต่ลักษณะของงานมี ขอบเขตกว้างขวางและมีการจัดแบ่งหมวดหมู่ของการบริหารตามลักษณะของงานที่ผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องทำไว้

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ความหมายของบทบาท

นักวิชาการหลายท่านให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของบทบาทไว้หลายประการดังนี้

ปราชญา กล้าผจญ, (2540 : 125) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่าบทบาทหมายถึงส่วน หรือคุณลักษณะที่คาราตัวละครหรือผู้ที่สวมบทบาทนั้นแสดงอยู่หรือปฏิบัติอยู่หรือในอีก ความหมายหนึ่งบทบาทหมายถึงสิ่งที่บุคคลจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งงานหรือหน้าที่ การงานที่ได้รับมอบหมายเป็นการแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เหมาะสม สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้มอบหมายอำนาจนั้น

ยงยุทธ เกษสาคร,(2545 : 106) ให้ความหมาย บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง มีหน้าที่รับผิดชอบในฐานะเป็นผู้วางแผน กำหนดนโยบาย ประสานสัมพันธ์ร่วมกับ ผู้ร่วมงานและควบคุมงานให้ดำเนินงานให้ดำเนินไปได้ด้วยดี

ณัฐพันธ์ เขจรพันธ์และคณะ, (2545:35) ให้ทัศนะความหมายของบทบาทไว้ว่าแบบอย่าง พฤติกรรมที่คาดหวังว่าแต่ละบุคคลแสดงออกมาตามสถานะของเขาในสถานการณ์ต่าง ๆ โดย บทบาทของคนจะสะท้อนถึงตำแหน่งหน้าที่ สิทธิ และความรับผิดชอบของบุคคล ในสังคม

จากความหมายของบทบาทที่กล่าวมาข้างต้นแล้วสามารถสรุปได้ว่า บทบาทเป็นการ กระทำที่เกิดขึ้นตามอำนาจหน้าที่ที่จะต้องทำหรือละเว้นการกระทำ ตามตำแหน่งของตนเองหรือ

ตามหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายจากสังคม เป็นพื้นฐานขั้นต่ำของการกระทำที่จะต้องทำตามโครงสร้างหน้าที่ของตนเองในกรอบของงานที่กำหนดตามตำแหน่ง และบุคคลจะต้องทำเพื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ

ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งสายงานบริหารในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2545 ก : 1-17) ที่กำหนดเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2545 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยเน้นลักษณะงานที่ปฏิบัติและความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาดังนี้

ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบการบริหารงานในฐานะหัวหน้าสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบปริมาณและคุณภาพของงานสูงมากเป็นพิเศษและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ผู้บริหารวางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดหน้าที่และวิธีดำเนินงาน บุคลากรในสถานศึกษา ควบคุมดูแลและติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการ เช่น การเรียนการสอนและการฝึกอบรม จัดทำระเบียบและวัดผลการศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรแผนการสอน โครงการสอนทั้งวิชาการสามัญและวิชาชีพ จัดโปรแกรมการเรียน คู่มือประกอบการเรียน การสอน วัสดุอุปกรณ์การศึกษาจัดบริการแนะแนว ห้องสมุดและสื่อทางการศึกษาให้ใช้ได้สถานศึกษา และสามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้ จัดฝึกอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ควบคุม ดูแลงานธุรการ หรืองานบริหารทั่วไปของสถานศึกษา เช่น อาคารสถานที่ การเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ ทะเบียนและเอกสารให้เป็นไปตามระเบียบ ควบคุมดูแล ปกครองจัดระบบงานในสถานศึกษา กำหนดลักษณะงาน มอบหมายงาน ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ติดตามให้คำปรึกษา เพื่อแก้ปัญหา และนิเทศบังคับบัญชา ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนเจ้าหน้าที่อื่น ให้สามารถปฏิบัติปฏิบัติตามหน้าที่ถูกต้องมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

อุษณีย์ โพธิสุข, (2543 : 42 อ้างถึงในสมนึก สุขคอนกอลอย, 2544 : 13) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. วางนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด
2. วางแนวปฏิบัติที่ชัดเจนให้สอดคล้องกับนโยบายที่วางไว้
3. สร้างกลไกในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ครบวงจร อาทิ วิธีการจัดการเรียน การสอน ของครู แนวทางการจัดหลักสูตรใหม่ ระบบการวัดและประเมินผล การจัดสภาพแวดล้อม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
4. วางระบบมาตรฐานการจัดการศึกษา ทักษะพื้นฐานสำคัญที่นักเรียนต้องเรียนรู้ให้ได้ มาตรฐานในระดับที่เป็นที่ยอมรับของระบบการศึกษา

5. วางระบบการตรวจสอบคุณภาพการเรียนรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับคุณภาพการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งสิ่งที่เป็นทักษะพื้นฐานสำคัญและสิ่งที่เป็นความต้องการทางการศึกษาของ นักเรียน ทั้งจากภายนอกและภายในสถานศึกษา

อาคม วัดไชยสง,(2547 : 79) ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ว่าดังนี้

จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นผู้นำ ในการจัดการทำหลักสูตร โดยร่วมประสานกับบุคคลทุกฝ่ายเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้เรียนตลอดจนสาระหลักสูตรของสถานศึกษาจัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร สถานศึกษาสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้สนับสนุนบุคลากรทุกฝ่าย ของสถานศึกษาได้รับความรู้ความสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษารวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็น บุคคลแห่งการเรียนรู้จัดให้มีการนิเทศภายในเพื่อนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรอย่างมีระบบ ของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

ความหมายของการบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา

ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหาร สถานศึกษาอยู่ในขณะนี้และได้มีนักการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการบริหาร โรงเรียนหรือสถานศึกษาไว้ดังนี้

วิชัย มีระหันนอก, (2547 : 12) ได้สรุปความหมายการบริหารโรงเรียนว่า เป็นกระบวนการ ทางสังคมที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องร่วมมือกับบุคลากรภายในโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอยู่ใน สังคมอย่างมีความสุข

ชัชมา เทพวรสุข, (2553 : 18) ให้ความหมายการบริหารงานโรงเรียนว่า เป็นการการ หรือ จัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนของกลุ่มบุคคลหรือผู้บริหาร โดยใช้กระบวนการบริหารงานและ ทรัพยากรต่างๆในโรงเรียน เพื่อให้งานการศึกษาของโรงเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนด โดย สามารถวัดความสำเร็จ ได้จากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

อภิษดา มะกรครรภ,(2553 : 17) ได้สรุปความหมายการบริหารโรงเรียนว่า การดำเนินงาน ของกลุ่มบุคคลโดยใช้กระบวนการบริหาร เพื่อให้งานทุกด้านของโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการต่างๆในการดำเนินงานของ กลุ่มคนหรือผู้บริหาร เพื่อให้การบริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ การบริหารสถานศึกษาแม้จะอยู่ในหน่วยงานที่ไม่ใหญ่โตนักแต่ลักษณะของงานมี

ขอบเขตกว้างขวางและมีการจัดแบ่งหมวดหมู่ของการบริหารตามลักษณะของงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำไว้

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ความหมายของบทบาท

นักวิชาการหลายท่านให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของบทบาทไว้หลายประการดังนี้

ปราชญา กล้าผจญ, (2540 : 125) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท หมายถึง ส่วนหรือคุณลักษณะที่ดารา ตัวละคร หรือผู้ที่สวมบทบาทนั้นแสดงอยู่ หรือปฏิบัติอยู่ หรือในอีกความหมายหนึ่ง บทบาท หมายถึง สิ่งที่บุคคลจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งงานหรือหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นการแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เหมาะสมสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้มอบหมายอำนาจนั้น

กวี วงศ์พุทธ, (2542 : 34) ให้ความหมายของบทบาทผู้บริหาร หรือนักบริหารว่าเป็นนักประสานงานระหว่างกลุ่ม คอยควบคุมนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์และรับผิดชอบนโยบายขององค์กร

ยงยุทธ เกษสาคร, (2545 : 106) ให้ความหมาย บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง มีหน้าที่รับผิดชอบในฐานะเป็นผู้วางแผน กำหนดนโยบาย ประสานสัมพันธ์ร่วมกับผู้ร่วมงานและควบคุมงานให้ดำเนินงานให้ดำเนินไปได้ด้วยดี

ณัฐพันธ์ เขจรพันธ์และคณะ, (2545 : 35) ให้ทัศนะความหมายของบทบาทไว้ว่า แบบอย่างพฤติกรรมที่คาดหวังว่าแต่ละบุคคลแสดงออกมาตามสถานะของเขาในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยบทบาทของคนที่สะท้อนถึงตำแหน่งหน้าที่ สิทธิ และความรับผิดชอบของบุคคล ในสังคม

อาคม วัชโรสง, (2547 : 70 – 72) ให้ความหมายของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า การกระทำหรือการปฏิบัติที่ผู้ครองตำแหน่งควรประพฤติ ปฏิบัติ เช่น ผู้บริหาร รองผู้บริหาร ครู อาจารย์

จากความหมายของบทบาทที่กล่าวมาข้างต้นแล้วสามารถสรุปได้ว่า บทบาทเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นตามอำนาจหน้าที่ที่จะต้องทำหรือละเว้นการกระทำ ตามตำแหน่งของตนเองหรือตามหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายจากสังคม เป็นพื้นฐานขั้นต้นของการกระทำที่จะต้องทำตามโครงสร้าง หน้าที่ของตนเองในกรอบของงานที่กำหนดตามตำแหน่ง และบุคคลจะต้องทำเพื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ

ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งสายงานบริหารในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2545 ก : 1-17) ที่กำหนดเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2545 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่

ความรับผิดชอบ โดยเน้นลักษณะงานที่ปฏิบัติและความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบการบริหารงานในฐานะหัวหน้าสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบปริมาณและคุณภาพของงานสูงมากเป็นพิเศษและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ผู้บริหารวางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดหน้าที่และวิธีดำเนินงาน บุคลากรในสถานศึกษา ควบคุมดูแลและติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการ เช่น การเรียน การสอนและการฝึกอบรม จัดทำระเบียบและวัดผลการศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรแผนการสอน โครงการสอนทั้งวิชาการสามัญและวิชาชีพ จัดโปรแกรมการเรียนรู้ คู่มือประกอบการเรียน การสอน วัสดุอุปกรณ์การศึกษาจัดบริการแนะแนว ห้องสมุดและสื่อทางการศึกษาให้ใช้ได้สถานศึกษา และสามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้ จัดฝึกอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ควบคุม ดูแลงานธุรการ หรืองานบริหารทั่วไปของสถานศึกษา เช่น อาคารสถานที่ การเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ ทะเบียนและเอกสารให้เป็นไปตามระเบียบ ควบคุมดูแล ปกครองจัดระบบงานในสถานศึกษา กำหนดลักษณะงาน มอบหมายงาน ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ติดตามให้คำปรึกษา เพื่อแก้ปัญหา และนิเทศบังคับบัญชา ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนเจ้าหน้าที่อื่น ให้สามารถปฏิบัติปฏิบัติตามหน้าที่ถูกต้องมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

อุษณีย์ โพธิสุข, (2543 : 42 อ้างถึงในสมนึก สุขคอนกตอย, 2544 : 13) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. วางนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด
2. วางแนวปฏิบัติที่ชัดเจนให้สอดคล้องกับนโยบายที่วางไว้
3. สร้างกลไกในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ครบวงจร อาทิ วิธีการจัดการเรียน การสอน ของครู แนวทางการจัดหลักสูตรใหม่ ระบบการวัดและประเมินผล การจัดสภาพแวดล้อม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
4. วางระบบมาตรฐานการจัดการศึกษา ทักษะพื้นฐานสำคัญที่นักเรียนต้องเรียนรู้ให้ได้ มาตรฐานในระดับที่เป็นที่ยอมรับของระบบการศึกษา
5. วางระบบการตรวจสอบคุณภาพการเรียนรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับคุณภาพการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งสิ่งที่เป็นทักษะพื้นฐานสำคัญและสิ่งที่เป็นความต้องการทางการศึกษาของนักเรียน ทั้งจากภายนอกและภายในสถานศึกษา

อาคม วัชรสง, (2547 : 79) ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ว่าดังนี้

จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นผู้นำในการจัดการทำหลักสูตร โดยร่วมประสานกับบุคคลทุกฝ่ายเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตลอดจนสาระหลักสูตรของสถานศึกษาจัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้สนับสนุนบุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับความรู้ความสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษารวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้จัดให้มีการนิเทศภายในเพื่อนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรอย่างมีระบบของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ความหมายของแรงจูงใจ

คำว่า “แรงจูงใจ” (Motivation) มาจากคำกริยาในภาษาละตินว่า “Mover”(Kidd, 1973:101) ซึ่งมีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “to move” อันมีความหมายว่า “เป็นสิ่งที่โน้มน้าวหรือชักจูงนำบุคคลเกิดการกระทำหรือปฏิบัติการ” (To move a person to a course of action) ดังนั้นแรงจูงใจจึงได้รับความสนใจมากในทุกๆวงการ ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความดังนี้

โลเวลล์, (Lovell, 1980:109) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า “เป็นกระบวนการที่ชักนำโน้มน้าวให้บุคคลเกิดความพยายามเพื่อที่จะสนองตอบความต้องการบางประการให้บรรลุผลสำเร็จ”

ไมเคิล คอมนเจน, (Domjan 1996:199) อธิบายว่า “การจูงใจเป็นภาวะในการเพิ่มพฤติกรรม การกระทำกิจกรรมของบุคคล โดยบุคคลจงใจกระทำพฤติกรรมนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ”

แฮนสัน, (Hanson, Mark E., 1996: 195) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า “สภาพภายในที่กระตุ้นให้มีการกระทำ หรือการเคลื่อนที่ โดยมีช่องทางและพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมาย”

สรุปได้ว่าการจูงใจเป็นกระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าโดยจงใจให้กระทำหรือดิ้นรนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์บางอย่างซึ่งจะเห็นได้พฤติกรรมที่เกิดจากการจูงใจเป็นพฤติกรรมที่มีใช่เป็นเพียงการตอบสนองสิ่งเร้าปกติธรรมดา ยกตัวอย่างลักษณะของการตอบสนองสิ่งเร้าปกติ คือ การขานรับเมื่อได้ยินเสียงเรียก แต่การตอบสนองสิ่งเร้าจัดว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการจูงใจ เช่น พนักงานตั้งใจทำงานเพื่อหวังความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษแรงจูงใจต่อพฤติกรรมของบุคคลในแต่ละสถานการณ์แรงจูงใจจะทำให้แต่ละบุคคลเลือกพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่

เหมาะสมที่สุดในแต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป พฤติกรรมที่เลือกแสดงนี้ เป็นผลจากลักษณะในตัวบุคคลสภาพแวดล้อมดังนี้

ถ้าบุคคลมีความสนใจในสิ่งใดก็จะเลือกแสดงพฤติกรรม และมีความพอใจที่จะทำกิจกรรมนั้นๆ รวมทั้งพยายามทำให้เกิดผลเร็วที่สุดความต้องการจะเป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้ทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการนั้นค่านิยมที่เป็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ เช่นค่านิยมทางเศรษฐกิจ สังคม ความงาม จริยธรรมวิชาการ เหล่านี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดแรงขับของพฤติกรรมตามค่านิยมนั้นทัศนคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็มีผลต่อพฤติกรรมนั้น เช่น ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานก็จะทำงานด้วยความทุ่มเทความมุ่งมั่นที่ต่างระดับกัน ก็เกิดแรงกระตุ้นที่ต่างระดับกันด้วย คนที่ตั้งระดับความมุ่งมั่นไว้สูงจะพยายามมากกว่าผู้ที่ตั้งระดับความมุ่งมั่นไว้ต่ำการแสดงออกของความต้องการในแต่ละสิ่งจะแตกต่างกันออกไป ตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมของตน ยิ่งไปกว่านั้นคนในสังคมเดียวกัน ยังมีพฤติกรรมในการแสดงความต้องการที่ต่างกันอีกด้วยเพราะสิ่งเหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้ของตนความต้องการอย่างเดียวกัน ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ต่างกันได้แรงจูงใจที่ต่างกันได้ ทำให้การแสดงออกของพฤติกรรมที่เหมือนกันได้พฤติกรรมอาจสนองความต้องการได้หลายๆทางและมากกว่าหนึ่งอย่างในเวลาเดียวกัน เช่นตั้งใจทำงาน เพื่อไว้เงินเดือนและได้ชื่อเสียงเกียรติยศ ความยกย่องและยอมรับจากผู้อื่น

ลักษณะของแรงจูงใจ

แรงจูงใจมี 2 ลักษณะดังนี้

แรงจูงใจภายใน (Intrinsic motives) แรงจูงใจภายในเป็นสิ่งผลักดันจากภายในตัวบุคคลซึ่งอาจจะเป็นเจตคติ ความคิด ความสนใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความพอใจ ความต้องการ ฯลฯ สิ่งต่างๆดังกล่าวนี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก่อนข้างถาวรเช่นคนงานที่เห็นองค์การคือสถานที่ให้ชีวิตแก่เขาและรอบครัวเขาก็จะจงรักภักดีต่อองค์การ และองค์การบางแห่งขาดทุนในการดำเนินการก็ไม่ได้จ่ายค่าตอบแทนที่ดีแต่ด้วยความผูกพันพนักงานก็ร่วมกันลดค่าใช้จ่ายและช่วยกันทำงานอย่างเต็มที่

แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic motives) แรงจูงใจภายนอกเป็นสิ่งผลักดันภายนอกตัวบุคคลที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมอาจจะเป็นการได้รับรางวัล เกียรติยศชื่อเสียง คำชม หรือยกย่องแรงจูงใจนี้ไม่คงทนถาวร บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองสิ่งจูงใจดังกล่าวเฉพาะกรณีที่ต้องการสิ่งตอบแทนเท่านั้น

ที่มาของแรงจูงใจ

แรงจูงใจมีที่มาจากหลายสาเหตุด้วยกันเช่น อาจจะเนื่องมาจากความต้องการหรือแรงขับหรือสิ่งเร้า หรืออาจเนื่องมาจากการคาดหวังหรือจากการเก็บกดซึ่งบางทีเจ้าตัวก็ไม่วู้ตัว จะเห็นได้ว่าการจูงใจให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอนเนื่องจากพฤติกรรมมนุษย์มีความซับซ้อนแรงจูงใจอย่างเดียวกันอาจทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต่างกัน แรงจูงใจต่างกันอาจเกิดพฤติกรรมที่เหมือนกันก็ได้ดังนั้นจะกล่าวถึงที่มาของแรงจูงใจที่สำคัญพอสังเขปดังนี้

1. ความต้องการ (Need) เป็นสภาพที่บุคคลขาดสมดุลทำให้เกิดแรงผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อสร้างสมดุลให้ตัวเอง เช่น เมื่อรู้สึกหิวหรือเหนื่อยก็จะนอนหรือนั่งพัก ความต้องการมีอิทธิพลมากต่อพฤติกรรมเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ นักจิตวิทยาแต่ละท่านอธิบายเรื่องความต้องการในรูปแบบต่าง ๆ กันซึ่งสามารถแบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้เป็น 2 ประเภททำให้เกิดแรงจูงใจ

1.1 แรงจูงใจทางด้านร่างกาย (Physical Motivation) เป็นความต้องการเกี่ยวกับอาหาร น้ำ การพักผ่อน การได้รับความคุ้มครอง ความปลอดภัย การได้รับความเพลิดเพลิน การลดความเครียด แรงจูงใจนี้จะมีสูงมากในวัยเด็กตอนต้นและวัยผู้ใหญ่ตอนปลายเนื่องจากเกิดความเลื่อมของร่างกาย

1.2 แรงจูงใจทางด้านสังคม (Social motivation) แรงจูงใจด้านนี้สลับซับซ้อนมากเป็นความต้องการที่มีผลมาจากด้านชีววิทยาของมนุษย์ในความต้องการอยู่ร่วมกันกับครอบครัว เพื่อนฝูงในโรงเรียน เพื่อนร่วมงาน เป็นความต้องการส่วนบุคคลที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมซึ่งในบางวัฒนธรรมหรือบางสังคมจะมีอิทธิพลที่เข้มแข็งและเหนียวแน่นมาก ความแตกต่างของแรงจูงใจด้านสังคมและแรงจูงใจด้านร่างกาย คือแรงจูงใจด้านสังคม เกิดจากพฤติกรรมที่เขาแสดงออกด้วยความต้องการของตนเองมากกว่า ผลตอบแทนจากวัตถุและสิ่งของ

2. แรงขับ (Drives) เป็นแรงผลักดันที่เกิดจากความต้องการทางกายและสิ่งเร้าจากภายในตัวบุคคล ความต้องการและแรงขับมักเกิดควบคู่กัน เมื่อเกิดความต้องการแล้วความต้องการนั้นไปผลักดันให้เกิดพฤติกรรมที่เรียกว่าเป็นแรงขับ เช่นในการประชุมหนึ่งผู้เข้าประชุมทั้งหิว ทั้งเหนื่อย แทนที่การประชุมจะราบรื่นก็อาจจะเกิดการขัดแย้งหรือเพราะว่าทุกคนหิวก็รีบสรุปการประชุมซึ่งอาจจะทำให้ขาดการไตร่ตรองที่ดีก็ได้

3. สิ่งล่อใจ (Incentives) เป็นสิ่งชักนำบุคคลให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ถือเป็นแรงจูงใจภายนอก เช่น ต้องการให้พนักงานมาทำงานสม่ำเสมอก็ใช้วิธียกย่องพนักงานที่ไม่ขาดงาน โดยจัดสรรรางวัลในการคัดเลือกพนักงานที่ไม่ขาดงานหรือมอบโล่ให้แก่ฝ่ายที่ทำงานดีประจำปี สิ่งล่อใจอาจเป็นวัตถุ เป็นสัญลักษณ์ หรือคำพูดที่ทำให้บุคคลพึงพอใจ

4. การตื่นตัว (Arousal) เป็นภาวะที่บุคคลพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรม สมองพร้อมที่จะคิด กล้ามเนื้อพร้อมจะเคลื่อนไหว นักกีฬาที่อุ่นเครื่องเสร็จพร้อมที่จะแข่งขันหรือเล่นกีฬา องค์กรที่มีบุคลากรที่มีความตื่นตัวก็ย่อมส่งผลให้ทำงานดี การศึกษาธรรมชาติพฤติกรรมของมนุษย์มีความตื่นตัว 3 ระดับคือ

- การตื่นตัวระดับสูงจะตื่นตัวมากไปจนกลายเป็นตื่นตกใจหรือตื่นตื่นเกินไป ขาดสมาธิ
- การตื่นตัวระดับกลางคือระดับตื่นตัวที่ดีที่สุด
- การตื่นตัวระดับต่ำมักจะทำให้ทำงานเฉื่อยชา งานเสร็จช้า

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้บุคคลตื่นตัวมีทั้งสิ่งเร้าภายนอกและภายใน ได้แก่ลักษณะส่วนตัวของบุคคลแต่ละคนที่มีต่างกันทั้งบุคลิกภาพ นิสัยและระบบสรีระของผู้นั้น

5. การคาดหวัง (Expectancy) เป็นการตั้งความปรารถนาที่จะเกิดขึ้นของบุคคลในสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น พนักงานคาดหวังว่าเขาจะได้โบนัสประมาณ 4-5 เท่าของเงินเดือนในปีนี้ การคาดหวังทำให้พนักงานมีชีวิตชีวาซึ่งบางคนอาจสมหวัง บางคนอาจผิดหวังก็ได้ สิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่คาดหวังมักไม่ตรงกันเสมอไป ถ้าสิ่งที่เกิดขึ้นห่างกับสิ่งที่คาดหวังมากก็อาจจะทำให้พนักงานคับข้องใจในการทำงาน การคาดหวังก่อให้เกิดแรงผลักดันหรือเป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรม ถ้าองค์กรกระตุ้นให้พนักงานยกระดับผลงานตนเองได้และพิจารณาผลตอบแทนที่ใกล้เคียงกับสิ่งที่พนักงานคาดหวังว่าควรจะได้ก็จะเป็นประโยชน์ทั้งองค์กรและพนักงาน

6. การตั้งเป้าหมาย (Goal setting) เป็นการกำหนดทิศทางและจุดมุ่งหมายปลายทางของการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของบุคคลจัดเป็นแรงจูงใจจากภายในของบุคคลผู้นั้นในการทำงาน ธุรกิจที่มุ่งเพิ่มปริมาณและคุณภาพควรมีการตั้งเป้าหมายในการทำงานเพราะจะส่งผลให้การทำงานมีแผนในการดำเนินการเหมือนเรือที่มีหางเสือ เพราะมีเป้าหมายชัดเจนที่กล่าวถึงที่มาของแรงจูงใจจะเห็นว่าค่อนข้างยากที่จะอธิบายแต่ละเรื่องแยกจากกันเพราะทุกเรื่องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทุกข้อ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของแมคเกรเกอร์.

แมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960) ได้ชี้ให้เห็นถึงแบบของการบริหาร 2 แบบ คือ ทฤษฎี X ซึ่งมีลักษณะเป็นเผด็จการ และทฤษฎี Y หรือการมีส่วนร่วม แต่ละแบบเกี่ยวข้องกับสมมุติฐานที่มีต่อลักษณะของมนุษย์ดังนี้
ผู้บริหารแบบทฤษฎี X เชื่อว่า

1. มนุษย์โดยทั่วไปไม่ชอบการทำงาน และพยายามหลีกเลี่ยงงานถ้าสามารถทำได้
2. เนื่องจากการไม่ชอบทำงานของมนุษย์ มนุษย์จึงถูกควบคุม บังคับ หรือข่มขู่ให้ทำงาน ชอบให้สั่งการและใช้วิธีการลงโทษ เพื่อให้ใช้ความพยายามได้เพียงพอ และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
3. มนุษย์โดยทั่วไปพอใจกับการชี้แนะสั่งการหรือการถูกบังคับ ต้องการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ มีความทะเยอทะยานน้อย และต้องการความมั่นคงมากที่สุด ผู้บริหารตามทฤษฎี X จึงต้องสร้างแรงจูงใจโดยการข่มขู่ และลงโทษ เพื่อให้ลูกน้องใช้ความพยายามให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

ผู้บริหารแบบทฤษฎี Y มีความเชื่อว่า

1. การทำงานเป็นการตอบสนองความพอใจ
2. การข่มขู่ด้วยวิธีการลงโทษไม่ได้เป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการจูงใจให้คนทำงาน บุคคลที่ผูกพันกับการบรรลุถึงความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร จะมีแรงจูงใจด้วยตนเองและควบคุมตนเอง
3. ความผูกพันของบุคคลที่มีต่อเป้าหมายขึ้นอยู่กับรางวัล และผลตอบแทนที่พวกเขาคาดหวังว่าจะได้รับเมื่อเป้าหมายบรรลุถึงความสำเร็จ
4. ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงาน เป็นการจูงใจให้บุคคลยอมรับและแสวงหาความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน

ทฤษฎี Y เน้นถึงการพัฒนาตนเองของมนุษย์ ซึ่งให้เห็นว่ามนุษย์นั้นรู้จักตัวเองได้ถูกต้อง รู้จักความสามารถของตนเอง ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจโดยการสร้างสรรค์สถานการณ์ที่จะทำให้สมาชิกมีความรู้สึกรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการทำงาน ในการบริหารนั้น มีการนำทฤษฎีเชิงจิตวิทยามาใช้จำนวนมาก เพราะการบริหารเป็นการทำงานกับ “คน” และทฤษฎีจิตวิทยาก็พูดถึงเรื่อง “คน” การศึกษาทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวกับการควบคุมกำกับพฤติกรรมของมนุษย์ การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และภาวะผู้นำ จึงเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้บริหาร Douglas Mc Gregor ได้ค้นพบแนวคิด “พฤติกรรมองค์กร” และสรุปว่า กิจกรรมการบริหารจัดการล้วนมีสาเหตุรากฐานมาจากทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์ (human behaviors) ซึ่งเป็นไปตามกรอบทฤษฎี X และทฤษฎี Y คือ

ทฤษฎี X (Theory X) คือคนประเภทเกียจคร้าน ในการบริหารจึงควรใช้มาตรการบังคับ มีระเบียบกฎเกณฑ์คอยกำกับ มีการควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด และมีการลงโทษเป็นหลัก

ทฤษฎี Y (Theory Y) คือคนประเภทขยัน ควรมีการกำหนดหน้าที่การทำงานที่เหมาะสม

ทำทหายความสามารถ สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเชิงบวก และควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารงาน

สรุป Douglas Mc Gregor เห็นว่าคนมี 2 ประเภท และการบริหารคนทั้ง 2 ประเภท ต้องใช้วิธีการบริหารแตกต่าง

ทฤษฎี Z (Z Theory) (William G. Ouchi)

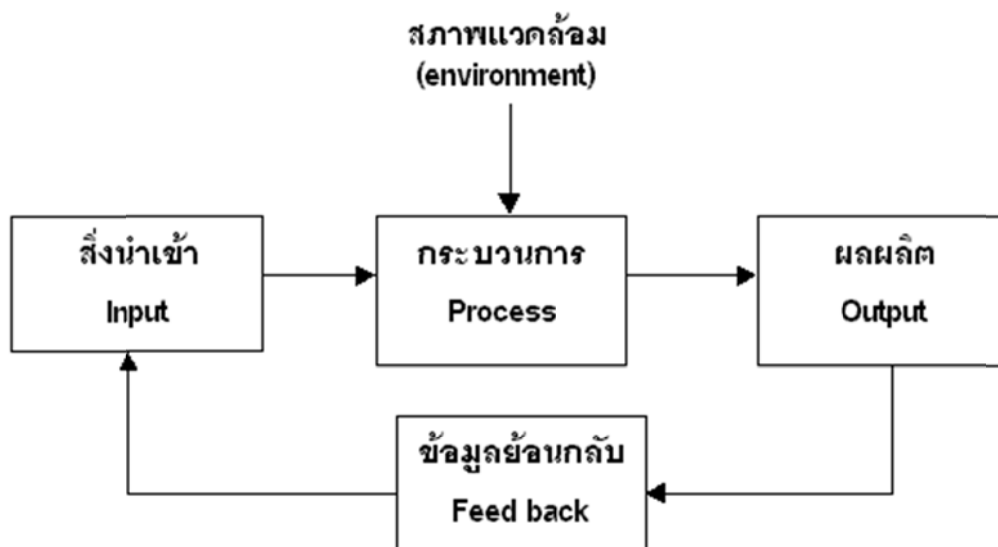
อูชิ (Ouchi) ชาวญี่ปุ่น ได้เสนอ ทฤษฎี Z (Z Theory) (William G. Ouchi) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย UCLA (U of California Los Angeles) ทฤษฎีนี้รวมเอาหลักการของทฤษฎี X, Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดก็คือ องค์กรต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระ และมีความต้องการหน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายขององค์กรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคลในองค์กร สรุปเพื่ออ้อมหอมสองทฤษฎีมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ
2. การพัฒนาผู้ได้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ได้บังคับบัญชา
4. การให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา ได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยตั้งแต่สมัยโบราณ ยุควิทยาศาสตร์ ยุคมนุษยสัมพันธ์ จนถึงยุคปัจจุบัน ซึ่งอาศัยทฤษฎีองค์กรสมัยใหม่ ที่มีการปรับปรุงพัฒนาและสังเคราะห์แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น แต่ถึงอย่างไร การบริหารงานสมัยใหม่นี้มุ่งเน้นทั้งคน งาน และผลผลิต จึงต้องมีการผสมผสานแนวคิดต่าง ๆ ทุกยุค ทุกสมัย เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงในปัจจุบัน ในที่นี้จะขอเสนอทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาพื้นฐานที่ควรทราบ ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ (System Approach หรือ General System Theory)

ภาพประกอบที่ 1 ทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ

ทฤษฎีวิเคราะห์ระบบเป็นทฤษฎีที่มีคุณค่าในการตรวจสอบ หาข้อบกพร่องของกระบวนการบริหารทั้งปวงรวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย โดยการวิเคราะห์สิ่งนำเข้า วิเคราะห์กระบวนการ และวิเคราะห์ผลผลิตว่าสิ่งที่ลงทุนไปคุ้มค่าหรือไม่ แล้วรวบรวมข้อมูลหาจุดบกพร่องแล้วปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ทฤษฎีการบริหาร มีอยู่หลายทฤษฎี มีผู้คิดค้นไว้เป็นหลักที่ใช้บริหารงานทั่วไป และ การบริหารเฉพาะเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานทางธุรกิจ ทางกาทหารเรือหรือทางการศึกษา ผู้บริหารในวงการเหล่านั้น สามารถนำทฤษฎีการบริหารไปใช้ให้เหมาะสมกับงานที่ดำเนินการอยู่ สำหรับวงการศึกษามีทฤษฎีที่นิยมนำมาใช้และประยุกต์ใช้ที่สำคัญมีดังนี้

ทฤษฎีการบริหารของอองรี ฟาโยล, (Henri Fayol. อ้างถึงใน สมคิด บางโม. 2544 : ก 33-34) เป็นบุคคลแรกที่วิเคราะห์ถึงองค์ประกอบมูลฐานของการบริหารว่ามี 5 ประการ ซึ่งปัจจุบันเรียกว่า ทฤษฎีการบริหาร (Administrative Process) มีดังนี้

- 1.1 การวางแผน (Planning) การกำหนดจุดมุ่งหมายและการปฏิบัติไว้ล่วงหน้า
- 1.2 การจัดหน่วยงาน (Organizing) การจัดหน่วยงาน การจัดคนและแบ่งงานกันทำ
- 1.3 การบังคับบัญชา (Commanding) การตัดสินใจ การสั่งการ การอำนวยความสะดวก
- 1.4 การประสานงาน (Co-Ordination) การจัดให้ฝ่ายต่างๆ ทำงานไม่ซ้ำซ้อน
- 1.5 การควบคุม (Controlling) การควบคุมให้ทำงานตามแผนที่วางไว้

ทฤษฎีการบริหารการศึกษาของ เจสซี บี.เซียร์, (Jesse B. Sears. อ้างถึงในสุพจน์ อวย ประเสริฐ.2542:8) เจสซี บี.เซียร์ เป็นบุคคลแรกที่นำเอาแนวความคิดของ อองรี ฟาโยล (Henri Fayol) มาประยุกต์ใช้กับการบริหารการศึกษา ทฤษฎีการบริหารของ เซียร์ มี 5 ชั้น

P	=	Planning หมายถึง การวางแผน
O	=	Organizing หมายถึง การจัดหน่วยงาน
D	=	Directing หมายถึง การอำนวยการ
Co	=	Co –Ordinating หมายถึง การประสานงาน
C	=	Controlling การควบคุมการปฏิบัติงาน

สรุป การนำหลักการบริหารการศึกษามาใช้ ต้องหาวิธีการบริหารในรูปแบบต่างๆ ทฤษฎี และหลักการบริหารการศึกษาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนโดยมุ่งเน้นสู่ความสำเร็จสูงสุด การบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย รูปแบบ การบริหารมีหลายรูปแบบทั้งที่เป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยตรงและรูปแบบการบริหารองค์กรธุรกิจ แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารการศึกษา

ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์

ความต้องการเป็นสภาวะของคนที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวัง หรือสิ่งที่ควรจะเป็นกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง หากมีความแตกต่างกันก็เกิดความต้องการขึ้น มนุษย์จะเดิมสิ่งที่ขาดไปเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นกับสิ่งที่ป็นจริง โดยความต้องการของมนุษย์มีทั้งความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ มีผู้ให้ความหมายของความต้องดังนี้

1.ทฤษฎีจูงใจในการปฏิบัติงานของมาสโลว์

มาสโลว์, (Maslow,1970 : 122 – 144) ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลไว้ว่า บุคคลย่อมมีความต้องการ และความต้องการนี้มีอยู่ตลอดเวลา ไม่มีที่สิ้นสุด ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะมีไ้แรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมอีกต่อไป และความต้องการนี้จะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูงตามลำดับของความสำคัญ ดังนี้

1.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานที่สำคัญที่สุด เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น ความต้องการปัจจัยสี่ ความต้องการทางเพศ โดยปกติความพึงพอใจด้านความต้องการทางร่างกาย มีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับภาวะการเงินของบุคคลจริงอยู่เรามีได้ใช้ตัวเงินมาตอบสนองความต้องการโดยตรง แต่เราใช้เงินเป็นตัวกลางซื้อขายแลกเปลี่ยนปัจจัย เพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกาย เช่นซื้ออาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคที่อยู่อาศัย แต่หากจะกล่าวว่ เงินสามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายเท่านั้น ก็เป็นการ

เข้าใจผิด เพราะเงินยังมีบทบาทตอบสนองความต้องการด้านอื่นๆ ในทุกระดับด้วย เป็นต้นว่าบุคคลใช้เงินสนองตอบความต้องการทางด้านสังคม ด้วยการใช้เงินตั้งสโมสรเป็นสมาชิกสโมสรแต่ในบางกรณีก็ไม่สามารถใช้เงินตอบสนองความต้องการได้ เช่น บุคคลต้องการการยอมรับนับถือด้วยการแสดงออกถึงความสามารถในกรณีนี้บุคคลจะไม่ใช้เงินเป็นแรงจูงใจให้คนยอมรับ เงินจะไม่มี ความสำคัญในฐานะเป็นแรงจูงใจเลย ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของเงิน ต่อ ความต้องการของบุคคลจะไม่คงอยู่ตลอดไป แต่จะหมดไปตามลำดับความต้องการแต่ละขั้น กล่าวคือ เมื่อความต้องการขั้นใดได้รับการตอบสนองแรงจูงใจก็จะลดลง เงินในฐานะที่เป็นตัวตอบสนองความต้องการขั้นนั้นก็จะหมดความสำคัญลงด้วย แต่อาจจะมี ความสำคัญในขั้นต่อไป

1.2 ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Safety and Security Needs) มนุษย์ทุกคน เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายจนเป็นที่พอใจแล้ว ก็จะเกิดความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความอบอุ่น และมีความมั่นคงตามมากล่าวคือ มีความต้องการที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองการดูแลรักษา ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคมและหน้าที่การงาน เป็นต้น

1.3 ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการความรักและการมีส่วนร่วมในสังคม (Love and Belonging Needs) ความต้องการมิตรภาพต้องการมีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน อยากรักคนอื่นและอยากให้คนอื่นรัก ถ้าไม่ได้รับความพึงพอใจจากความต้องการในขั้นนี้ จะเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว อ้างว้าง ว้าเหว่ ถูกตัดออกหรือถูกปฏิเสธจากสังคม

1.4 ความต้องการยอมรับนับถือ (Esteem Needs) เป็นความต้องการเกียรติยศอยากมีหน้ามีตา มีชื่อเสียง มีเกียรติยศได้รับการยกย่อง ยอมรับนับถือจากคนอื่นในสังคม แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีความต้องการให้คนอื่นยกย่อง สรรเสริญ ยอมรับนับถือตนเอง

เกียรติยศ (Prestige) หมายถึง ชื่อเสียงและศักดิ์ศรีด้วยในปัจจุบันบุคคลให้ความสำคัญเรื่องเกียรติยศชื่อเสียงและศักดิ์ศรีมากขึ้น เพราะสามารถใช้เปลี่ยนระดับทางสังคมได้

1.5 ความต้องการความสำเร็จสูงสุดแห่งตน (Self Actualization Needs) เป็นความต้องการพัฒนาตนเองตามศักยภาพสูงสุด ได้แสดงออกซึ่งทักษะและความเป็นเลิศในบางสิ่งบางอย่างที่ตนดี และมีอารมณ์ซึ่งแสดงออกถึงบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ ความต้องการความสำเร็จสูงสุดแห่งตนเป็นกระบวนการที่ไม่มีที่สิ้นสุดนั่นคือ มีความรู้สึก (Sense) ว่าตนมีจุดหมายปลายทางสุดท้าย (Ultimate Goal) แล้วจะมีเป้าหมายต่อ ๆ ไปเรื่อย ๆ ตามศักยภาพ

สมพงษ์ เกษมสิน, (2546 : 206) กล่าวว่าทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer ' s Existen – Relatedness – Growth Theory) แบ่งระดับความต้องการของมนุษย์ เป็น 3 ประเภท

2.1 ความต้องการดำรงอยู่ (Existence Needs) เป็นความต้องการจะดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกายและความปลอดภัย

2.2 ความต้องการทางด้านความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) เป็นความต้องการที่จะสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม

2.3 ความต้องการด้านความก้าวหน้า (Growth Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุด เป็นความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคมและได้รับความสำเร็จในชีวิต

กมลลา ลำพูน, (2542 : 23) กล่าวว่า ความต้องการเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมหรือสภาวะของร่างกายที่ขาดความสมดุล ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์แยกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

3.1 ความต้องการทางด้านกายภาพ (Physical Need) เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่ายส่วนมากมนุษย์เรามีความต้องการด้านนี้เพื่อความคงอยู่ของร่างกายในทางการศึกษาส่วนใหญ่คือ ความต้องการแลเห็น ได้ยินเสียง ความสุขสบาย การพักผ่อน หมายถึงว่าถ้าหากตัวหนังสือเล็กเกินไป เสียงสูงเบาเกินไป แก้วน้ำแข็งเกินไป สิ่งเหล่านี้อาจทำให้ผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จ ความพึงพอใจได้

3.2 ความต้องการในความเจริญงอกงาม (Growth Need) นักจิตวิทยาส่วนมากเห็นตรงกันว่า ความต้องการด้านนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ส่วนอื่น ๆ ของความต้องการ ซึ่งตรงกับความต้องการกระทำตามความสามารถ (Self – Actualization) ตามทฤษฎีของมาสโลว์ นั่นเอง

3.3 ความต้องการได้รับความมั่นคงปลอดภัย (The Need for Security) เป็นที่ยอมรับกันมานานแล้วว่าสัตว์โลก มีสัญชาตญาณสำหรับการปกป้องกันตัวเอง ความต้องการด้านความปลอดภัยทางร่างกาย ถ้าหากความต้องการความมั่นคงไม่ได้รับการตอบสนองจะเกิดอาการทางพฤติกรรมตามมาด้วย คือ เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง โดยการถอนตัวออกจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งหลาย

3.4 ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ (The Need for New Experience) เมื่อคนแสวงหาความมั่นคง เขาต้องผจญภัยและการเสี่ยง คนเราจึงอาจจะเบื่อหน่ายต่องานประจำที่ซ้ำซาก (Routine) ดังนั้นเมื่อความต้องการด้านนี้เกิดสับสนขึ้น บุคคลจะเกิดความวุ่นใจจนเกิดอาการทางพฤติกรรม เห็น้อยอ่อน มีความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ รวมทั้งแนวความคิดใหม่ ๆ

3.5 ความต้องการทางด้านความรัก (The Need for Affection) คนทุกคนต้องการได้รับความรัก รวมทั้งการได้ผลสำเร็จ ซึ่งบางครั้งก็เป็นสาเหตุมาจากความต้องการด้านนี้ อาจจะเรียกได้ว่าเป็นความต้องการทางสังคม คือต้องการมีส่วนร่วมกันแสดงความคิดเห็นประสบการณ์

ความร่าเริง ความเศร้าโศก ถ้าหากความต้องการด้านนี้ไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดอาการ 2 ประการ คือถอนตัวออกจากกลุ่ม หรือมีลักษณะก้าวร้าวแสดงอาการเป็นศัตรู

3.6 ความต้องการได้รับการยอมรับ (The Need for Recognition) มนุษย์ส่วนมากต้องการได้รับความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าได้รับการยกย่องนับถือจากคนอื่น ๆ ในบางด้านของเขา ความต้องการทางด้านนี้ทำให้เขามีการรวมกลุ่มทางสังคม เป็นชุมชน สถาบันต่าง ๆ ทำให้เขาสามารถแสวงหาสถานภาพและความสนใจจากสมาชิกในกลุ่มได้ด้วย

4. ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (Murray's Manifest Need theory)

เมอร์เรย์, (Murray : 1938) ได้อธิบายว่า ความต้องการของบุคคล มีความต้องการหลายอย่างในเวลาเดียวกันได้ ความต้องการของบุคคลที่เป็นความสำคัญเกี่ยวกับการทำงานมีอยู่ 4 ประการคือ

4.1 ความต้องการความสำเร็จหมายถึง ความต้องการที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ล่วงไปด้วยดี

4.2 ความต้องการมีมิตรสัมพันธ์ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น โดยคำนึงถึงการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน

4.3 ความต้องการอิสระ เป็นความต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง

4.4 ความต้องการมีอำนาจ ความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่น และต้องการที่จะควบคุมคนอื่นให้อยู่ในอำนาจของตน

5. ทฤษฎีความต้องการของแมคคิลแลนด์ (McClelland's Acquired-Need Theory)

แมคคิลแลนด์, (McClelland อ้างถึงใน อนุชิต นาสุมบูรณ์, 2550 : 11) กล่าวว่า บุคคลมีความต้องการแตกต่างกัน และเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ ไม่ใช่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยแบ่งความต้องการออกเป็น 3 ประการ คือ

ประการที่แรก ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement : nAche) หมายถึง บุคคลต้องการทำสิ่งต่าง ๆ ให้เต็มที่และดีที่สุดเพื่อความสำเร็จ บุคคลที่ต้องการความสำเร็จจะมีลักษณะชอบการแข่งขัน ชอบงานที่ท้าทาย ต้องการได้รับข้อมูลป้อนกลับ เพื่อประเมินผลงาน มีความชำนาญในการวางแผน มีความรับผิดชอบสูง บุคคลผู้ต้องการความสำเร็จ จะต่อสู้เพื่อให้บรรลุความสำเร็จส่วนตัวมากกว่ารางวัลในรูปสิ่งของ

ประการที่สอง ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation : nAff) หมายถึงบุคคลต้องการการยอมรับ ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต้องการมีความสัมพันธ์และผูกพันกับสมาชิกในกลุ่ม มีความเป็นมิตรและมีความสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อบุคคลอื่น

ประการที่สาม ความต้องการอำนาจ (Need for Power : nPow) หมายถึงบุคคลต้องการอำนาจ เพื่อมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ต้องการเป็นผู้นำในการตัดสินใจ บุคคลซึ่งต้องการอำนาจ (nPow)

สูงจะมีความพยายาม เพื่อที่จะมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น มีความพอใจที่จะอยู่ในสถานการณ์การแบ่งปัน หรือสถานการณ์ซึ่งมุ่งที่สถานภาพและมีความต้องการความภาคภูมิใจ รวมทั้งการมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นด้วยการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์สรุปได้ว่าความต้องการอันดับแรกที่สุด คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการพื้นฐาน เป็นความอยู่รอดของชีวิตผู้ปกครองมีความต้องการให้โรงเรียนจัดบริการด้านอาหารที่มีประโยชน์และน้ำดื่มที่สะอาดเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน ความต้องการด้านความปลอดภัยและความมั่นคง ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนมีความปลอดภัยในโรงเรียน ตลอดจนการเดินทางไปกลับระหว่างบ้านและโรงเรียน ความต้องการทางด้านสังคมและเป็นเจ้าของ ผู้ปกครองมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโรงเรียน จึงต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคม ซึ่งเป็นความต้องการของมนุษย์ระดับสูง มนุษย์ทุกคนต้องการได้รับความรักความสำเร็จ ต้องการมีเกียรติยศและมีฐานะในสังคม ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของนักเรียนร่วมกับโรงเรียน ถ้านักเรียนประสบความสำเร็จก็จะส่งผลให้ตนเองได้รับการยอมรับจากผู้อื่น และระดับสุดท้ายของความต้องการที่ได้รับการประสบความสำเร็จดังที่คาดหวัง เป็นความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการใช้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ทำประโยชน์ให้แก่สังคมในกรณีที่มีความต้องการได้รับการยอมรับ โรงเรียนนำไปปรับปรุง แก้ไข หรือปฏิบัติ แสดงว่าโรงเรียนได้สนองความต้องการของผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองมีความสุข เพราะความต้องการของตนได้รับผลสำเร็จตามที่คาดหวัง

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

เด็กปฐมวัยถือเป็นหัวใจสำคัญของประเทศชาติเพราะนอกจากจะเป็นเด็กแล้วต่อไปในอนาคตจะต้องเติบโตใหญ่เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรมจริยธรรมได้รับการเลี้ยงดูทั้งจากที่บ้านและที่โรงเรียนจากนั้นยังกลายเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ชาติบ้านเมืองมีความเจริญก้าวหน้าได้อย่างทัดเทียมกับนานาประเทศซึ่งจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มาตรา 10 ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐบาลต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542ยังได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้การฝึกการอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรคความก้าวหน้าทางวิทยาการการสร้างสรรคความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้

อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปฐมวัย) ยังถือเป็นการวางฐานชีวิตที่สำคัญที่สุดคือต้องมาจากการศึกษาระดับอนุบาลหรือการศึกษาปฐมวัยโดยจะฝึกให้เด็กคิดเป็นทำเป็นมีทักษะในการสังเกตรู้จักเปรียบเทียบและทดลองค้นคว้าหาความรู้ต่างๆจากธรรมชาติเพื่อให้มีพัฒนาการทางอารมณ์และความคิดซึ่งทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเริ่มต้นตั้งแต่ครอบครัวได้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองบุคคลในสถานศึกษาโดยกระบวนการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเต็มตามศักยภาพและการประเมินผลพัฒนาการของเด็กเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาเด็กได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับเด็กแต่ละบุคคลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการวัดให้เด็กในกลุ่ม 4 – 6 ปีให้ได้รับการพัฒนาและการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญาโดยมีเป้าหมายที่มุ่งให้มีความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาได้ดีการพัฒนาเด็กจึงเป็นเรื่องของบุคคลและสถาบันต่างๆต้องร่วมมือกันตั้งแต่ครอบครัวโรงเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนสี่อวมวลชนและสิ่งแวดล้อมตลอดจนองค์กรที่จัดบริการพื้นฐานควรจัดบริการการศึกษาในระดับปฐมวัยให้ทั่วถึงจึงถือว่าการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายนั้นย่อมเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานการศึกษาในระดับปฐมวัยเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและเด็กไทยทุกคนพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ครูกำหนดโดยยีนหรือพันธุกรรมของมนุษย์นั้นมิใช่ข้อสันนิษฐานที่ถูกต้องเมื่อสติปัญญาของมนุษย์มิใช่เรื่องของการถ่ายทอดทางพันธุกรรมแล้วการเลี้ยงดูในช่วงวัยแรกเริ่มเท่านั้นที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสติปัญญาและการเรียนรู้ของมนุษย์ค้นพบว่าสติปัญญาเป็นเรื่องของพัฒนาการที่เพิ่มพูนไปตามวัยการวิจัยจึงก่อให้เกิดการมุ่งเน้นความสนใจไปที่การจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กในช่วงวัยก่อนเข้าเรียนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีลักษณะเฉพาะตัวและว่าเป็นต้องเรียนรู้ผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยการส่งเสริมศักยภาพของเด็กไทยเน้นการสร้างองค์ความรู้และการรับรู้ (construct VS. Instruct) ให้ผลต่างกันจากการให้เด็กเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้เป็นการสร้างพลังการเรียนรู้ที่แท้จริงอันจะนำไปสู่การศึกษาที่ช่วยเด็กเป็นคนเก่งคนดีมีความสุข (ทิสนาแหมมณี, 2544 : 6 – 8) เด็กวัยอนุบาลศึกษาหรือเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญที่สุดต่อการเรียนรู้และควรได้รับการพัฒนาในทุกๆด้านเพราะเป็นวัยที่ต้องได้รับการวางพื้นฐานการพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลทั้งด้านร่างกายจิตใจอารมณ์สังคมและสติปัญญาดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับนี้จึงควรเน้นการพัฒนาดังที่กล่าวมา

การจัดการศึกษาปฐมวัย

ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนอกจากให้เป็นไปตามพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัยแล้วยังต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ปกครองด้วยว่ามีความต้องการให้มีการจัดการศึกษาในรูปแบบใดซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตราที่ 11 และ 12 ได้ให้ความสำคัญกับผู้ปกครองในด้านของการจัดการศึกษาในสาระที่ให้สิทธิหน้าที่แก่ครอบครัวและผู้ปกครองมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเมื่อกระบวนการจัดการศึกษาให้ความสำคัญกับผู้ปกครองเช่นนี้แล้วความต้องการของผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานของการจัดการศึกษาที่มีหน้าที่จัดการศึกษาจะต้องคำนึงถึง โดยเฉพาะการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนั้นมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นคนเก่งคนดีแลมีความสุขไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาครูพี่เลี้ยงเด็ก (คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 : 3) และที่สำคัญที่สุดคือพ่อแม่ผู้ปกครองซึ่งเป็นเหมือนครูคนแรกของเด็กและครอบครัวก็เป็นเหมือนสถาบันการศึกษาสถาบันแรกของเด็กแต่ละคนนอกจากนี้แล้วระบบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในปัจจุบันยังต้องคำนึงถึงการสอนแข่งขันเพื่อสอบเข้าศึกษาต่อไปในระดับปฐมวัยมุ่งเน้นเพื่อเตรียมความพร้อมให้เกิดการเรียนรู้และมีทักษะตามพัฒนาการให้เกิดการพัฒนาอย่างครอบคลุมทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและปัญญา (สิริมา กัญญาอนันตพงษ์, 2545 : 12) ทำให้ไม่สามารถสนองตอบความต้องการของผู้ปกครองในการสอนแข่งขันและไม่อาจสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองในการสอบเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ผู้ปกครองและโรงเรียนจึงจำเป็นต้องหาแนวทางร่วมกันในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กเพื่อการพัฒนาเด็กมากกว่าการสอบแข่งขันดังที่สังคมเข้าใจ

แนวการจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กปฐมวัยคือช่วงอายุที่สำคัญของชีวิตเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งร่างกายจิตใจอารมณ์สังคมและสติปัญญาเป็นวัยที่มีความสำคัญและเหมาะสมที่สุดในการปูพื้นฐานเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตนอกเหนือจากการอยู่รอดปลอดภัยโดยเฉพาะในระยะ 2 ปีแรกของชีวิตซึ่งเป็นระยะที่ร่างกายและสมองมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วจำเป็นต้องได้รับการเลี้ยงดูที่ดีที่สุดและมีคุณค่าทั้งทางด้านร่างกายและสมองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านรวมทั้งการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาได้เต็มศักยภาพหากเด็กในวัยนี้ได้รับการดูแลให้เกิดการพัฒนาทางด้านจิตใจความคิดและสติปัญญาอย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัยโดยมีครอบครัวเป็นหลักเด็กก็จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการอยู่บนพื้นฐานที่ว่าพัฒนาการทางด้านร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาจะมีความสัมพันธ์และพัฒนาการอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน และเด็กแต่ละคนจะเติบโตมีลักษณะพัฒนาการที่แตกต่างกันไป
2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้การเรียนรู้ของมนุษย์เรามีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัวโดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเองและการเรียนรู้จะไปได้ดีถ้าผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าและได้เคลื่อนไหวได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามความต้องการและความสนใจของตนเอง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็กการเล่นถือว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน จะรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินมีความสุขได้สังเกตมีโอกาสดำเนินการทดลองสร้างสรรค์คิดแก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเองฝึกทักษะการเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลต่อการเจริญเติบโตช่วยพัฒนาร่างกาย สติปัญญาอารมณ์จิตใจและสังคม
4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไปครูผู้สอนปฐมวัยจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคม สิ่งแวดล้อมเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กในแต่ละคน ครูผู้สอนต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบเพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาเกิดการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานที่เหมือนหรือต่างกันได้อย่างราบรื่นและคล่องตัวสรุปการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ พัฒนาการด้านต่างๆของเด็กและการจัดประสบการณ์ต้องเน้นให้เด็กเป็นผู้กระทำมีความสุขสนุกสนานในการเล่นตลอดทั้งการปรับกิจกรรมต่างๆให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมในด้านสังคมและ วัฒนธรรมเด็กที่อายุระหว่าง 3 – 6 ปีเป็นวัยที่มีความสำคัญเป็นพื้นฐานของการศึกษาที่เริ่มต้นและ จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยอย่างเต็มรูปแบบ

หลักสูตรปฐมวัยพุทธศักราช 2546

ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ

1. หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างมีความสุขเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถมีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลมีโอกาสใช้ข้อมูล สารสนเทศและเทคโนโลยีหลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเป็นสร้างความ มั่นใจในการเรียนรู้และเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณจริยธรรมสังคมและวัฒนธรรม โดยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตนและความเชื่อวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อด้านบุคคลและสังคมสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูลและเป็นอิสระเข้าใจและยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตนเองระดับท้องถิ่นระดับชาติและระดับโลกต่อไป

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีข้อคำนึง 2 ประการ

1. หลักสูตรสถานศึกษาต้องเชื่อมโยงกับหลักสูตรปฐมวัยพุทธศักราช 2546 หรือหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2546 ซึ่งเป็นกรอบสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับสถานศึกษาทั่วประเทศการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีส่วนสำคัญที่ต้องยึดหลักดังนี้

1.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสิ่งที่ต้องยึดคือจุดหมายของหลักสูตรหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์สาระการเรียนรู้ได้แก่สาระที่ควรรู้และประสบการณ์สำคัญ

1.2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสิ่งที่ต้องยึดคือมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นซึ่งมาตรฐานดังกล่าวเป็นคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียนทั้งประเทศหลังจากที่จบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นหรือจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. หลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพต้องตอบสนองต่อความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่างของแต่ละบุคคลเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาถึงขีดสูงสุด

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546

เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาซึ่งให้แก่เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาตามวัยและความสามารถของเด็กแต่ละบุคคลมีปรัชญาการจัดการศึกษาหลักการและจุดหมายของหลักสูตรดังนี้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ทฤษฎีความคาดหวังของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's Modified need Hierarchy Theory)

อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) ได้คิดทฤษฎีนี้ขึ้นในปีค.ศ. 1972 เรียกว่าทฤษฎีอีอาร์จี (E R G : Existence-Relatedness-Growth) สืบเนื่องจากได้มีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีความคาดหวัง

ตามลำดับขั้นของมาสโลว์ Maslow พบว่าไม่ตรงกับทฤษฎีที่กล่าวคือการตอบสนองความต้องการไม่เป็นไปตามลักษณะการลำดับขั้นของ Maslow ดังนั้นAlderferจึงได้เสนอทฤษฎีอ็ออาร์จขึ้นโดยแบ่งความต้องการของบุคคลเป็น 3 ประการคือ

1.1 ความคาดหวังมีชีวิตอยู่ (Existence needs) เป็นความต้องการที่จะตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไปได้แก่ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัย

1.2 ความคาดหวังมีสัมพันธ์ภาพกับคนอื่น (Relatedness needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะมีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย

1.3 ความคาดหวังการเจริญก้าวหน้า (Growth needs) เป็นความต้องการสูงสุดรวมถึงความต้องการได้รับการยกย่องและความสำเร็จในชีวิตทฤษฎีความคาดหวังของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) ได้ชี้ให้เห็นว่าความคาดหวังของคนแตกต่างกันไปจากทฤษฎีลำดับขั้นความคาดหวังของมาสโลว์ (Maslow) คือคนมีความคาดหวังไม่เป็นไปตามลำดับขั้นซึ่งมีความคาดหวัง 3 ประการคือความคาดหวังการมีชีวิตอยู่ความคาดหวังการสัมพันธ์กับคนอื่นและความคาดหวังการเจริญก้าวหน้าซึ่งทฤษฎีนี้สามารถนำไปใช้จูงใจคนให้เกิดความพึงพอใจในงานได้ดีเช่นกัน

เดวิดซีแมคเคลแลนด์เป็นผู้เสนอทฤษฎีความคาดหวังการจากการเรียนรู้ขึ้น โดยสรุปว่าคนเราเรียนรู้ความคาดหวังจากสังคมที่เกี่ยวข้องความคาดหวังจึงถูกก่อตัวและพัฒนาตลอดช่วงชีวิตของแต่ละคนและเรียนรู้ว่าในทางสังคมแล้วเรามีความคาดหวังที่สำคัญสามประการคือความคาดหวังความสำเร็จ (need for achievement) เป็นความคาดหวังที่จะทำงานได้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพมากขึ้นมีมาตรฐานสูงขึ้นในชีวิตมีความคาดหวังความสำเร็จสูงจะมีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

1. มีเป้าหมายในการทำงานสูงชัดเจนและทำด้วยความสามารถ
2. มุ่งที่ความสำเร็จของงานมากกว่ารางวัลหรือผลตอบแทนเป็นเงินทอง
3. ต้องการข้อมูลย้อนกลับในความก้าวหน้าสู่ความสำเร็จทุกระดับ
4. รับผิดชอบงานส่วนตัวมากกว่าการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น

จากแนวคิดดังกล่าวได้นำมาสรุปเป็นทฤษฎีที่รู้จักกันมากและพัฒนาขึ้นโดยอับราฮัมมาสโลว์ (Abraham Maslow) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดีส์เป็นทฤษฎีที่รู้จักกันมากที่สุดทฤษฎีหนึ่งซึ่งระบุว่าบุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุดครอบคลุมความคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้มีสามประการคือ

1. บุคคลเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการความต้องการมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรมความต้องการที่ยังไม่ได้รับการสนองตอบเท่านั้นที่เป็นเหตุจูงใจส่วนความต้องการได้รับการสนองตอบแล้วจะไม่เป็นเหตุจูงใจอีกต่อไป

2. ความคาดหวังของบุคคลเป็นลำดับขั้นเรียงตามความสำคัญจากความคาดหวังพื้นฐานไปจนถึงความต้องการที่ซับซ้อน

3. เมื่อความต้องการลำดับต่ำได้รับการสนองตอบอย่างดีแล้วบุคคลจะก้าวไปสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นต่อไป

เอิร์สเบิร์ก (Herzberg 1976:34) ได้ชี้ให้เห็นความคาดหวังของคนเบื้องต้นในการทำงานเบื้องต้น

1. ความคาดหวังที่จะใช้ความสามารถเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าและความคาดหวังจะตอบสนองได้จากปัจจัยตัวกระตุ้นประเภทต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ

2. ความคาดหวังที่จะหลีกเลี่ยงจากความไม่พอใจในสภาพแวดล้อมของการทำงานซึ่งความคาดหวังเหล่านี้จะตอบสนองได้จากปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมประเภทต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยค่าจูงใจเป็นปัจจัยเพื่อจูงใจให้คนชอบรักงานที่ปฏิบัติให้ได้งานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเช่น การได้รับการยอมรับนับถือความสำเร็จในงานความคืบหน้าความรับผิดชอบ ฯลฯ

ทฤษฎีใจค่าจูงใจของเอิร์สเบิร์ก (Herzberg 1976:34) ประกอบด้วยปัจจัยจูงใจและปัจจัยค่าจูงใจเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้คนปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจมีแรงจูงใจในการทำงานอยู่ตลอดเวลา และหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่พอใจในงานดังนั้นทฤษฎีนี้จึงมีประโยชน์และจำเป็นต่อผู้บริหารเพราะทำให้ทราบว่าสิ่งใดทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีความพึงพอใจในงานหรือสิ่งใดก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน

แมคเคนแลนด์, (McClelland 1975:51) ได้ศึกษาความคาดหวังของคนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจโดยกล่าวว่า

1. ความคาดหวังการทำงานให้สำเร็จ

2. ความคาดหวังการมีอำนาจปรารถนาที่จะมีอิทธิพลและควบคุมผู้อื่นและอยู่เหนือคนอื่น หากมีความคาดหวังมากมักจะเป็นกังวลเรื่องของอิทธิพลอำนาจและชื่อเสียงเหนือคนอื่นมากกว่าที่จะทำงานให้ได้ประสิทธิภาพ

3. ความคาดหวังด้านสังคมคือปรารถนาที่จะให้คนอื่นยอมรับนับถือพยายามสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นหากมีความคาดหวังมากจะชอบให้ความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ทฤษฎีแรงจูงใจทางด้านความสำเร็จของMcClellandแสดงถึงความต้องการของตนมีอยู่ 3 ประเภทคือความคาดหวังทำงานให้สำเร็จความคาดหวังมีอำนาจและแสดงความสามารถด้านสังคมซึ่งสามารถนำไปใช้ในการสร้างแรงจูงใจคนให้เกิดความพึงพอใจในงานได้เป็นอย่างดี

1. ทักษะและความรู้สึกรู้สีกของครูที่เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบเป้าหมายผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

2. สถานภาพทางจิตใจของครูที่มีต่องานซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆเช่นปัจจัยในความเพียงพอของรายได้สถานภาพให้ออกจากงานการลาป่วยการให้บำเหน็จบำนาญการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการบริหาร โอกาสก้าวหน้าและสติปัญญาการสร้างสรรค์ที่เกิดจากการควบคุมการปฏิบัติงานนักการศึกษาหลายท่านทำการศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังในการปฏิบัติงานซึ่งมีนักคิดหลายท่านได้นำเสนอไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีลำดับความคาดหวังของมาสโลว์
2. ทฤษฎีจูงใจค้ำจุนของเฮิร์สเบิร์ก
3. ทฤษฎีแรงจูงใจทางด้านความสำคัญของแมคเคนแลนด์
4. ทฤษฎีความต้องการของอัลเดเฟอร์

การเปรียบเทียบของนักคิดแต่ละท่าน

การเปรียบเทียบเนื้อหาทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow) ความสำเร็จในชีวิตได้รับการยกย่องการยอมรับจากสังคมความมั่นคงและปลอดภัยเป็นความคาดหวังของพื้นฐานชีวิตอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) ความเจริญก้าวหน้าความสำพันธ์กับผู้อื่นเป็นความคาดหวังให้มีชีวิตอยู่แมคเคนแลนด์ (McClelland) ความคาดหวังความสำเร็จความคาดหวังในอำนาจความคาดหวังในสังคมและเฮิร์สเบิร์ก (Herzberg) (Schermerhorn, Hunt and Osborn, 1994) ปัจจัยการจูงใจให้มีความคาดหวังและค้ำจุนซึ่งกันและกัน

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี

การจัดการศึกษาของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี มีนโยบายในการจัดการเน้นการบริหารหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรสถานศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบเมื่อสถานศึกษาสร้างหลักสูตรของตนเองที่เรียกว่าหลักสูตรสถานศึกษาผู้บริหารและครูมีหน้าที่เป็นผู้พัฒนาหลักสูตรซึ่งหมายถึงการสร้างการใช้และปรับปรุงหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งต้องมีกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพตามจุดหมายของหลักสูตรโดยผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรในระบบสถานศึกษาได้แก่ผู้บริหารครูผู้สอนพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปีบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ

ภายใต้บริบทสังคมวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรักความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

หลักการ

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชนสังคมและวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัวชุมชนและสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือหลักสูตรสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี โดยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรแต่ละระดับไว้ดังนี้

จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี
2. ใช้วัยวะของร่างกายได้คล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน
3. มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย
4. รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
5. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
6. สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
7. สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว

จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
4. มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะดนตรีการเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย

6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมและความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546

สาระการเรียนรู้

1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
2. บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก
3. ธรรมชาติรอบตัว
4. สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก

จุดหมายของหลักสูตรตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสาน

สัมพันธ์กัน

3. มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
4. มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะดนตรีการเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมและความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกของสังคมในระบบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

ประสบการณ์สำคัญ

1. ด้านร่างกาย

- 1.1 พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่
- 1.2 พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก

2. ด้านอารมณ์

- 2.1 ทักษะทางด้านดนตรี
- 2.2 ด้านสุนทรียภาพ
- 2.3 การเล่น
- 2.4 ด้านคุณธรรม

3. ด้านสังคม

- 3.1 การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน
- 3.2 การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง
- 3.3 การเรียนเล่นร่วมกับผู้อื่น
- 3.4 การแสดงออกทางความคิดเห็น
- 3.5 การแก้ปัญหา
- 3.6 การวางแผนในการทำงานเล่น
- 3.7 แสดงความพึงพอใจยอมรับผลงานของตนเองและผู้อื่น
- 3.8 การรับรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น

4. ด้านสติปัญญา

- 4.1 การเรียนรู้สิ่งต่างๆด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5
- 4.2 ทักษะทางด้านภาษา

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้สาระการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ความรู้ทักษะหรือกระบวนการและคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมสาระการเรียนรู้กำหนดเป็น 2 ส่วนดังนี้

ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทั้งทางร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้โดยให้เด็กได้มี

ปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของของบุคคลต่างๆที่อยู่รอบตัวรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกัน ด้วยประสบการณ์สำคัญมีดังนี้

การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็กให้ยึดอายุเป็นหลักและอาจจะเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล

ระยะเวลาเรียนใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้เด็ก 1 - 3 ปีการศึกษาโดยประมาณขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานเลี้ยงดูเด็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวการจัดประสบการณ์

ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทั้งร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้โดยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของของบุคคลต่างๆที่อยู่รอบตัวรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกัน ด้วยและการจัดประสบการณ์คือควรยึดเด็กเป็นศูนย์กลางจัดให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัยความสนใจความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลในบรรยากาศที่อบอุ่นเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบบูรณาการผ่านการเล่นอย่างหลากหลายและเป็นประสบการณ์ตรงที่เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้นเช่นเด็กและผู้ใหญ่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่นรวมทั้งเปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้ปกครองบุคคลในครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาต่อไป

หลักการจัดประสบการณ์

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญสนองความต้องการความสนใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

แนวทางการจัดประสบการณ์

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการคือเหมาะสมกับอายุวุฒิภาวะและระดับพัฒนาการเพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ
2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือได้ลงมือกระทำเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหวอย่างเหมาะสม
3. จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการคือบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

4. จัดประสบการณ์เด็กได้ริเริ่มคิดวางแผนตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิดโดยครูผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

5. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือร่วมใจในลักษณะต่างๆ

6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน

8. ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

9. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

10. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ทั้งการวางแผนการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนการเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการ

11. จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคลนำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปีสามารถนำมาจัดเป็นกิจวัตรประจำวันได้หลายรูปแบบเป็นการช่วยให้ทั้งครูผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไรเมื่อใดและอย่างไรการจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวันดังนี้

หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1. กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

2. กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3. กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรีเช่นการเล่นตามมุมการเล่นกลางแจ้งฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 – 60 นาที

4. กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้องกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กกิจกรรมที่เป็นรายบุคคลกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและ

ผู้สอนเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภททั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนักเพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

สาระที่ควรเรียนรู้เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหาสาระที่เด็กอายุ 3 – 5 ปีควรเรียนรู้มีดังนี้

1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็กเด็กควรรู้จักชื่อนามสกุลรูปร่างหน้าตา รู้จักอวัยวะต่างๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดปลอดภัยการรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะเรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองคนเดียวหรือกับผู้อื่นตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็นความรู้สึกและแสดงมารยาทที่ดี

2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่ที่แวดล้อมเด็กเด็กควรได้มีโอกาสรู้จักและรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวสถานศึกษาชุมชนรวมทั้งบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

3. ธรรมชาติรอบตัวเด็กเด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิตสิ่งไม่มีชีวิตรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมและตามธรรมชาติเช่นฤดูกาลกลางวันกลางคืน

4. สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็กควรได้รู้จักสีขนาดรูปร่างรูปทรงน้ำหนักสัมผัสของสิ่งต่างๆ รอบตัวสิ่งของเครื่องใช้ยานพาหนะและการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 – 5 ปีเป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาของเด็กโดยถือเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้มุ่งให้นำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรการประเมินพัฒนาการควรรยึดหลักดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบมีการวางแผนเลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายด้านไม่ควรใช้แบบทดสอบสำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3 – 5 ปีได้แก่ การสังเกตการบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

ปัจจัยด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

1. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์แล้วว่าผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพราะเด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่แบบใดนั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับพันธุกรรมอีกส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและการอบรมเลี้ยงดูที่หล่อหลอมให้เด็กเป็นคนอย่างไรคิดอย่างไรมีลักษณะอย่างไร โรงเรียนไม่สามารถจัดได้ทั้งหมดเพราะเด็กนักเรียนรู้โดยตรงจากผู้ปกครองและครอบครัวที่ให้การอบรมเลี้ยงดูสิ่งที่ผู้ปกครองกระทำหรือแสดงออกล้วนเป็นสิ่งที่มิอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็กความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพราะพ่อแม่คือครูคนแรกของเด็กการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญซึ่งส่วนใหญ่เป็นการให้สาระความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูในเรื่องพัฒนาการโภชนาการการดูแลสุขภาพอนามัยมากกว่าการเสริมสร้างทักษะและเจตคติจึงได้เกิดการจัดการศึกษาแบบให้ผู้ปกครองมีส่วนในการศึกษาอาทิการเข้ามาเป็นอาสาสมัครในโรงเรียนเช่นช่วยจัดทำของเล่นผลิตสื่อซ่อมแซมเครื่องเล่นสนามช่วยประกอบอาหารว่างและอาหารกลางวันซึ่งหลักการและวิธีการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองมีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2540 : 20 – 24)

หลักการสร้างความสัมพันธ์

หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองมีดังนี้

1. การประสานสัมพันธ์ต้องดำเนินการประสานสัมพันธ์อย่างเป็นระบบมีการกำหนดเป้าหมายครอบคลุมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพมียุทธวิธีที่ชัดเจนไม่ว่าจะใช้สื่อประเภทใดก็ตาม เช่น สื่อสิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อบุคคลซึ่งมีโครงการและระยะเวลาที่แน่นอนและประการสำคัญต้องสามารถดำเนินการได้อย่างสม่ำเสมอ
2. โรงเรียนจะต้องเป็นผู้ริเริ่มประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครองไม่ควรรอให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเป็นฝ่ายริเริ่ม
3. การประสานสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนต้องดำเนินการสื่อสารสองทางและมีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพราะรากฐานของการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์จะสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน
4. การนิเทศติดตามกำกับและประเมินผลควรเน้นให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการการศึกษาสมาคมผู้ปกครองและครูหรืออาสาสมัครดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมาย

วิธีสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

1. สื่อสิ่งพิมพ์ได้แก่แผ่นพับประชาสัมพันธ์ป้ายนิเทศจดหมายข่าวหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ
2. สื่อกิจกรรมได้แก่จัดการประชุมปฐมนิเทศก่อนเด็กมาโรงเรียนประชุมผู้ปกครองทุกภาคเรียนเยี่ยมบ้านเด็กจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมห้องเรียน
3. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้แก่โทรศัพท์โทรสารหรือสื่ออื่นๆที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน
4. สื่อบุคคลได้แก่เด็กและบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียนใช้หลักการสื่อสารสองทางและการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันนอกจากการประสานสัมพันธ์ด้วยสื่อต่างๆดังกล่าวแล้วโรงเรียนควรมีเทคนิคในการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและให้ความรู้แก่ผู้ปกครองดังนี้

1. ให้ข่าวสารข้อมูลที่ชัดเจนซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจปรัชญาและหลักการของโรงเรียนและสามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการเด็กให้สอดคล้องกับทางโรงเรียน

2. ครูสามารถใช้เทคนิควิธีการต่างๆในการให้ข่าวสารข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์เช่นการประชุมเชิงปฏิบัติการการสัมมนาแสดงความคิดเห็นการส่งจดหมายข่าวสารสองทางจุดสารโทรศัพท์การสนทนาพูดคุยการเยี่ยมบ้าน โดยมีขั้นตอนการทำงานร่วมกับผู้ปกครองดังนี้

- 2.1 มีการเตรียมการ

- 2.2 มีการประเมินความต้องการผู้ปกครอง

- 2.3 มีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครอง

- 2.4 มีการเสนอแนะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมช่วยเหลือโรงเรียนตามความสมัครใจและความสามารถ

3. โรงเรียนควรคำนึงถึงหลักจิตวิทยาในการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองดังนี้

- 3.1 ให้การยอมรับและให้เกียรติแก่ผู้ปกครองทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

- 3.2 ผู้ปกครองจะให้ความร่วมมืออย่างดีเมื่อกิจกรรมนั้นมีประโยชน์ต่อเด็กและเป็นกิจกรรมที่ง่ายไม่เสียเวลา

โยงโยสายสัมพันธ์

โยงโยสายสัมพันธ์เป็นรูปแบบการให้ความรู้ผู้ปกครองอีกรูปแบบหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนเป็นการร่วมมือร่วมใจในการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการและความพร้อมเต็มตามศักยภาพของเด็กครูต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและให้ความรู้แก่ผู้ปกครองสามารถอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับโรงเรียนจึงสานความสัมพันธ์โดยการเยี่ยมบ้านและการเยี่ยมโรงเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเยี่ยมบ้าน

1. แสดงให้เห็นครูเอาใจใส่เด็กอย่างแท้จริง
2. ช่วยให้ได้ข้อมูลของเด็กที่เป็นประโยชน์กับครูครูสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กต่อไป
3. ครูได้มีโอกาสเห็นสภาพแวดล้อมทางบ้านของเด็ก
4. เด็กดีใจมีความสุขและมีความรู้สึกที่ดีต่อครูเมื่อครูไปเยี่ยมบ้าน
5. ช่วยเด็กลดความหวาดกลัวในการไปโรงเรียน
6. ผู้ปกครองส่วนใหญ่พอใจที่จะพูดคุยกับครูขณะที่อยู่บ้านมากกว่าอยู่โรงเรียน
7. ครูผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนับว่ามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเพื่อพัฒนาและทำให้โรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนมีความเข้าใจในกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้นซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีนั้นจะต้องประสานสัมพันธ์กันสองทางโดยใช้กลยุทธ์วิธีที่ หลากหลายเช่นการประชุมร่วมกันการใช้สื่อประชาสัมพันธ์การเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียนและการจัดกิจกรรมร่วมกันการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆพร้อมทั้งร่วมประเมินผลเพื่อรับรู้และแก้ปัญหาต่างๆร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน

2. ด้านการบริหารจัดการ

ตามหลักการสุขภาพอนามัยที่สะอาดและสมบูรณ์มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเด็ก เพราะเป็นการเฝ้าระวังการส่งเสริมและการป้องกันเบื้องต้นเป็นเรื่องที่ครูและผู้ปกครองสามารถทำได้ทั้งที่บ้านและโรงเรียนดังนั้นให้สังเกตเด็กอย่างง่าย ๆ ด้านความสะอาดความสมบูรณ์ความปกติของร่างกายและเสื้อผ้าของใช้กับสุขภาพอนามัยควบคู่กันไปการสังเกตทำได้ 3 ระยะคือตอนเข้าก่อนเข้าเรียนในห้องเรียนและการตรวจเป็นครั้งคราวด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยสุขภาพอนามัยสำหรับเด็กปฐมวัยที่โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้มีดังนี้

1. ต้องมุ่งป้องกันการเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นกับเด็กได้ตลอดเวลา
2. เตรียมการสำหรับเหตุฉุกเฉินที่เกิดกับเด็กในกรณีเกิดอุบัติเหตุ
3. ตรวจสอบดูแลอาคารสถานที่ให้อยู่ในความปลอดภัย
4. ตรวจสอบคนที่อยู่รอบข้างเด็ก (ครูพี่เลี้ยงคนงาน) ต้องมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดีควรตรวจสอบสุขภาพเป็นระยะอย่างน้อยควรกระทำทุก 2 ปี
5. มีข้อจำกัดไม่ให้เด็กเจ็บป่วยร่วมกิจกรรมต้องแยกเด็กไว้ห้องพยาบาล
6. ดูแลการรับส่งเด็กตรงตามเวลาจัดให้มีบัตรประจำตัวหรือสมุดเซ็นชื่อรับเด็กป้องกันการลักพาเด็ก

7. จัดสภาพห้องเรียนบริเวณอาคารถูกสุขลักษณะมีแสงสว่างเพียงพออากาศถ่ายเทได้ค้พื้นที่ห้องต้องใช้วัสดุที่ไม่ลื่นทำความสะอาดง่าย

8. จัดระบบป้องกันอุบัติเหตุจากไฟฟ้าปลั๊กไฟควรติดไว้ในที่มิดชิดพื้นมือเด็ก

9. จัดติดตั้งเครื่องเล่นสนามให้เด็กได้เล่นอย่างปลอดภัย

10. จัดเก็บยาสารเคมีของมีคมสิ่งอันตรายอื่นๆควรมีฉลากระบุไว้และจัดเก็บให้มิดชิด

11. ควรมีการทดลองการป้องกันเหตุฉุกเฉินที่จะเกิดกับเด็กและจดหมายเลขโทรศัพท์ที่จะแจ้งเหตุฉุกเฉินติดตัว

12. ของใช้ส่วนตัวเด็กต้องแยกเก็บของแต่ละคนอย่างมีระเบียบ (หมอนที่นอนแปรงกระบอกน้ำ ฯลฯ) และทำความสะอาดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

13. จัดห้องน้ำห้องส้วมและที่ล้างมือไว้ในสถานที่เหมาะสมกับตัวเด็กถูกสุขลักษณะและมีขนาดสัดส่วนเหมาะสมกับเด็ก

14. จัดให้มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มให้เด็กได้รอง / ตักดื่มได้ด้วยตนเอง

การส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร

1. ให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่ออาหารว่าอาหารมีประโยชน์โดยสนทนาชักชวนเล่านิทานร้องเพลงหรือให้เด็กช่วยประกอบอาหารอย่างง่ายเช่นล้างผักเด็ดผักเป็นต้น

2. ชมเชยเสริมแรงให้กำลังใจยิ้มแสดงความพอใจเมื่อเด็กรับประทานอาหารตามที่กำหนดให้ได้อย่างเหมาะสม

3. ไม่บังคับเด็กให้รับประทานอาหารหรือเร่งเด็กให้รับประทานอาหารหมดเร็วๆ บรรยากาศในการรับประทานอาหารไม่ตึงเครียด

4. ไม่ควรกังวลกับเด็กเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับประทานอาหารมากเกินไป

5. ครูและผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีในการรับประทานอาหาร

6. ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองไม่ให้เด็กรับประทานอาหารของขบเคี้ยวจุกจิกน้ำอัดลมของหมักดอง

7. ไม่ให้เด็กเล่นหรือออกแรงมากเกินไปก่อนรับประทานอาหาร

8. ก่อนและหลังรับประทานอาหารให้เด็กล้างมือเช็ดมือให้สะอาด

9. หลังรับประทานอาหารต้องให้เด็กบ้วนปากแปรงฟัน

การบริการด้านสุขภาพอนามัย

การดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยสำหรับเด็กระดับปฐมวัยนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจะต้องดำเนินการ โดยการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้

นักเรียนมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรงมีความปลอดภัยทั้งอยู่ในโรงเรียนและที่บ้านตลอดจนการรู้จักเลือกอาหารให้ได้รับประทานที่เหมาะสมกับวัย

การจัดบริการด้านโภชนาการ

งานด้านอาหารเป็นงานที่สถานศึกษาปฐมวัยต้องจัดบริการให้แก่เด็กทำให้บริการจัดได้ทั้งช่วงเวลาเช้ากลางวันและบ่ายโดยสามารถจัดได้หลายรูปแบบโดยเลือกจัดตามความเหมาะสมของสภาพการณ์ของโรงเรียนอาหารที่จัดอาจเป็นแบบเต็มรูปแบบหรืออาหารเสริม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสุขภาพบริการด้านความสะดวกสร้างนิสัยการกินที่ดีและให้เด็กรับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ โรงเรียนจะจัดบริการอาหารแก่เด็กให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องวางแผนการจัดบริการควบคุมดูแลเรื่องต่างๆอย่างใกล้ชิดและมีการปรับปรุงหลังจากที่ได้ประเมินผลการจัดการบริการอาหารให้กับเด็กนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียนแต่ถ้าหากโรงเรียนไม่สะดวกในการจัดบริการด้านอาหารให้แก่นักเรียนสามารถเปิดโอกาสให้บุคลากรภายนอกเข้ามาดำเนินการ โดยโรงเรียนจะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพอยู่เสมอเพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่ถูกสุขลักษณะและมีคุณค่าทางโภชนาการ

การบริการจัดการด้านสุขภาพ

งานบริการด้านสุขภาพเป็นงานกิจกรรมนักเรียนงานหนึ่งที่สถานศึกษาปฐมวัยควรจัดบริการให้แก่เด็กเพื่อขจัดความเจ็บป่วยส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพดีการบริการด้านสุขภาพอนามัยที่สถานศึกษาควรจัดมีห้องพยาบาลการตรวจสุขภาพซั้งน้ำหนักวัดส่วนสูงบริการน้ำสะอาดหรือการบริการด้านทันตกรรมงานด้านสุขภาพเป็นงานบริการที่ช่วยให้เด็กปฐมวัยบรรเทาเรื่องโรคภัยเจ็บป่วยช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นตลอดจนให้ประสบการณ์ที่ดีแก่เด็กในด้านสุขภาพอนามัยเป็นการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการรักษาสุขภาพของเด็กเพื่อจะได้ นำความรู้และประสบการณ์ด้านการรักษาสุขภาพอนามัยไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้งานสุขภาพอนามัยในสถานศึกษาปฐมวัยที่สำคัญควรมีการตรวจสุขภาพการบริการน้ำสะอาดการจัดห้องพยาบาลป้องกันโรคติดต่อและการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้ถูกสุขลักษณะซึ่งงานทั้งหมดนี้สถานศึกษาต้องมีการวางแผนประสานงานจัดองค์การตารางกิจกรรมการให้บริการมีการประชาสัมพันธ์และประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยสุขภาพอนามัยเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กวัยนี้เป็นอย่างมากดังนั้นการส่งเสริมสุขภาพอนามัยจึงจำเป็นต้องเน้นความสะอาดปลอดภัยการสร้างนิสัยที่ดีการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันรวมถึงการจัดบริการด้านสุขภาพต่างๆให้กับเด็ก

3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

การจัดสภาพแวดล้อมเป็นสภาพการกำหนดการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน สถานศึกษาต้องกำหนดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดกับเด็กโดยคำนึงถึงหลักการจัดสภาพแวดล้อมเช่นอุปกรณ์การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญาแก่ผู้เรียนและสถานศึกษาควรเขียนแผนผังการจัดสภาพแวดล้อมพร้อมคำอธิบายประกอบให้เห็นเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนจะได้ถือเป็นหลักปฏิบัติในสถานศึกษาของตนต่อไปการจัดสภาพแวดล้อมกรมวิชาการ (2540 : 101) กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนระดับปฐมวัยว่า “ มีความสำคัญต่อตัวเด็กเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ค้นคว้าทดลองและต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดลอมรอบๆตัว ” ดังนั้นการจัดเตรียมสิ่งแวดลอมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็กและมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กมากขึ้นเด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดลอมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตรเพื่อส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็กการจัดสภาพแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

1. ความสะอาดความปลอดภัย
2. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
3. ความสะดวกในการทำกิจกรรม
4. ความพร้อมของอาคารสถานที่เช่นห้องเรียนห้องน้ำสนามเด็กเล่น
5. ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาดน้ำหนักจำนวนสีของสื่อและเครื่องเล่น
6. บรรยากาศในการเรียนรู้การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่างๆ

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

หลักสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัยความสะดวกความเป็นระเบียบซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมตามหลักสูตร

1. มีพื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและครู
2. มีพื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว
3. มีพื้นที่จัดมุมประสบการณ์หรือมุมเล่น

สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมบริเวณรอบๆโรงเรียนรวมทั้งจัดสนามเด็กเล่นพร้อมเครื่องเล่นสนามต้องคำนึงถึงความปลอดภัยมีต้นไม้ร่มรื่นจัดที่ติดขาวประชาสัมพันธ์ผู้ปกครองซึ่งสิ่งสำคัญเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กบริเวณสนามเด็กเล่นต้องจัดให้สอดคล้องกับ

หลักสูตรควรมีพื้นผิวหลายประเภทเช่นดินทรายหญ้าและโคลนแข็งและต้องหมั่นตรวจอยู่เสมอ ดังนั้นการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นนอกจากครูจะต้องสามารถนำแนวทางการจัดประสบการณ์มาวางแผนการเรียนการสอนอย่างดีแล้วยังต้องมีความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กอีกด้วยด้านการจัดสภาพแวดล้อมต้องคำนึงถึงความถูกต้องความเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการความต้องการของเด็กและหลักสูตร โดยเน้นความปลอดภัยสะอาดความเป็นระเบียบความเป็นตัวเองของเด็กและเด็กต้องรู้สึกอบอุ่นมั่นใจปลอดภัยและมีความสุข

4. ด้านครูผู้จัดการเรียนรู้

ในการจัดการศึกษาถือว่าเด็กมีความสำคัญที่สุดการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและสอดคล้องกับพัฒนาการได้เต็มศักยภาพผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพผู้สอนควรมีบทบาทและหน้าที่ปฏิบัติกิจกรรมกับเด็กให้พัฒนาตนเองและความก้าวหน้าอยู่เสมอผู้บริหารควรคัดเลือกบุคลากรที่ปฏิบัติกิจกรรมกับเด็กเช่นผู้สอนพี่เลี้ยงให้เหมาะสมกับงานซึ่งจะทำให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายซึ่งจะเห็นได้ว่าการบริหารที่มีประสิทธิภาพจะสร้างสรรค์ให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดดูแลเด็กให้มีคุณภาพที่ดีต่อไปในอนาคตคือการพัฒนาครูในสถานศึกษาระดับปฐมวัยอาจแบ่งได้ 4 รูปแบบคือ

1. การฝึกอบรมเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจและแนวความคิดเฉพาะเรื่องอาจทำได้โดยโรงเรียนจัดเองรวมเป็นกลุ่มกับโรงเรียนอื่นร่วมกับหน่วยงานอื่นและวิทยากรจะต้องมีความรู้ความสามารถ
2. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการให้ความรู้และแนวคิดควบคู่ไปกับการให้ครูผู้สอนได้ลงมือปฏิบัติ
3. ศึกษาดูงานเป็นการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้ศึกษาและเป็นที่ยอมรับของบุคคลในวงการวิชาการปฐมวัย
4. การศึกษาต่อเป็นการพัฒนาให้ครูผู้สอนได้รับทั้งความรู้ความสามารถและแนวความคิดใหม่ๆเพิ่มขึ้นครูปฐมวัยมีบทบาทและหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งในการให้คำแนะนำดูแลเลี้ยงดูตลอดจนจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆที่จะช่วยให้เด็กเจริญเติบโตช่วยเหลือตนเองและปรับตัวเข้ากับสังคมได้และครูยังเป็นพี่เลี้ยงเป็นตัวแทนพ่อแม่ตลอดจนเป็นเพื่อนของเด็กนักเรียนอีกด้วยและในขณะที่เดียวกันครูยังต้องมีสมรรถภาพในตัวของครูเองด้วยและครูปฐมวัยยังมีความสำคัญในสถานศึกษาซึ่งเปรียบเสมือนสมอที่ต้องใช้ความรู้สติปัญญาความสามารถช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์เช่นการสอนการอบรมเลี้ยงดูการสร้างความสัมพันธ์อันดี

ต่อเพื่อร่วมงานและพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กและครูยังต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อช่วยให้เกิดความรักใคร่ นับถือและไว้วางใจซึ่งกันและกันบุคลากรเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน การดำเนินงานหรือการจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับบุคลากร ถ้าบุคลากรมีการพัฒนางานอยู่เสมองานนั้นย่อมดำเนินไปอย่างราบรื่นในการจัดการเรียนการสอน ระดับปฐมวัยจะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใกล้ชิดให้คำแนะนำดูแลเด็กและมีจิตใจรักเด็กอย่างแท้จริง การพัฒนาบุคลากรเป็นงานสำคัญยิ่งของผู้บริหารโรงเรียนเพราะการได้คนที่มีความรู้ความสามารถมาทำงานร่วมกันให้ทันเหตุการณ์ปัจจุบันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานให้สูงขึ้น

5. ด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การให้แก่เด็ก

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยใช้หลักการบูรณาการ โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่นพัฒนาการ โดยองค์รวมจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทที่เด็กอาศัยอยู่ โดยให้เด็กได้เรียนรู้ทั้งกระบวนการและผลผลิตผ่านสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้เห็นเป็นรูปธรรมเหมาะสมกับอายุพัฒนาการและลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก โดยให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้ามีโอกาสลงมือกิจกรรมเช่นการเคลื่อนไหวสำรวจทดลองเล่นสืบค้นคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาซึ่งให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาตามวัยและความสามารถของเด็กแต่ละคน มีปรัชญาการจัดการศึกษาหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ) การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนควรจัดในลักษณะของ “การเล่นปนเรียน” ซึ่งจะสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กในวัยนี้มากที่สุดและในการสอนก็ควรจัดในรูปของการเตรียมความพร้อมหรือการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดจากการเล่นการกระทำและการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆด้วยตนเองในการจัดกิจกรรมไม่ควรเน้นการอ่านออกเขียนได้เป็นสำคัญแต่ควรให้เด็กได้รับการฝึกการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญาไปพร้อมๆกันควรยึดขอบข่ายต่อคำถามที่ว่า “เด็กต้องการอะไร” พื้นฐานความต้องการของเด็กเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ใหญ่ต้องรู้ว่ามียะไรบ้างและจะตอบสนองอย่างไรจึงจะพัฒนาเด็กได้ผลควรใช้กฎแห่งการตอบสนองเด็กโดยยึดถือตัวเด็กเป็นกฎแห่งผลดีที่สุด โดยให้รู้ให้คิดว่าการให้ประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆแก่เด็กในด้านความรักเอาใจใส่ การกระตุ้นความเป็นอิสระความแปลกใหม่และการมีสิทธิ์เลือกทำกิจกรรมสิ่งเหล่านี้ควรให้จำนวนตอบสนองที่เพียงพอและความถี่ในการกระทำควรตั้งคำถามคือสิ่งที่เด็กต้องการนั้นมีอะไรบ้างและ

สามารถพัฒนาทุกส่วนนี้ได้ทั้งหมดขอขบขำการวัดประสบการณ์ให้กับเด็กควรครอบคลุมและตอบสนองต่อความหวังของเด็กให้เด็กพัฒนาไปตามจุดหมายปลายทางได้ซึ่งสรุปได้ดังนี้คือ

1. เด็กต้องการความรู้สึกปลอดภัยอย่างแท้จริงไม่ใช่เพียงแค่ผู้ใหญ่ให้ความอบอุ่นเท่านั้น แต่ต้องให้ความปลอดภัยหรือความมั่นคงแก่เด็ก

2. เด็กทุกคนต้องการความเพียงพอหรือความสามารถที่จะทำควรส่งเสริมเด็กให้ความคิดเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นคนดีโดยความคิดคำนึงนั้นให้อยู่ในขอบเขตที่เพียงพอไม่ใช่ว่าตนเองดีเกินความจริง

3. เด็กทุกคนควรมีความรู้สึกหรือประสบการณ์เกี่ยวกับชีวิตของเขาในทางที่ดีว่าชีวิตมีคุณค่าความพอใจอย่างมีเหตุผลความสนใจและความแท้จริงดังนั้นควรทำในสิ่งที่เด็กรู้สึกว่าเป็นชีวิตของเขาเป็นของจริง

4. เด็กมีความต้องการให้ผู้ใหญ่หรือเพื่อนเด็กอื่นๆให้เขาช่วยในการตัดสินใจด้วยประสบการณ์ของตนเองและปล่อยให้เรียนรู้และตัดสินใจที่จะกระทำกิจกรรมอะไรด้วยตนเอง

5. เด็กต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับว่าเด็กมีอำนาจในตัวเองในเรื่องหรือกิจกรรมของการมีประสบการณ์ที่กว้างขึ้น

6. เด็กต้องการผลที่ดีที่สุดจากการสนองตอบกลับจากผู้ใหญ่และเพื่อนๆซึ่งมีคุณสมบัติที่ควรแก่เด็กได้แก่ความสามารถความซื่อสัตย์ใจดีมีเมตตาและการยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น ความคาดหวังทั้ง 6 ประการนี้ควรเป็นหลักความคิดรับผิชอบที่ผู้ใหญ่ควรจัดให้เด็กสำหรับชีวิตที่มีคุณค่าแก่เด็กทุกคนการจัดแนวประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยถือเป็นหัวใจหลักในการจัดการศึกษาให้กับเด็กแคทซ์กล่าวเพิ่มเติมว่าการจัดแนวประสบการณ์ให้สำหรับเด็กอนุบาลหรือปฐมวัยเพื่อตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของเด็กนั้นควรมีแนวทางการพัฒนาทางสติปัญญา โดยการที่เด็กเรียนรู้ในกลุ่มเล็กและทำกิจกรรมร่วมกันในโครงการต่างๆเพื่อเป็นการตอบสนองในการจัดประสบการณ์โดยให้เด็กมีโอกาสสังเกตทดลองสอบถามและเรียนรู้สิ่งแวดล้อมในแง่มุมต่างๆและรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมและจะไม่เน้นให้สอนเนื้อหาทางวิชาการแนวการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กให้เด็กพัฒนาผ่านจากการเล่นการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติจัดให้มีบรรยากาศใกล้เคียงกับบ้านและชุมชนสร้างความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ในระบบการเรียนรู้ของเด็กให้อบอุ่นอย่างฉันทน์องในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมต้องให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มตัดสินใจให้เด็กมีโอกาสลงมือปฏิบัติด้วยตนเองกิจกรรมที่จัดให้เด็กสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันทันต่อเหตุการณ์โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจได้คิดด้วยตนเองอย่างเหมาะสมกับวัยส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน

การจัดการศึกษาให้เด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาลควรยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการจัดแนวประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัยความสนใจความต้องการจัดบรรยากาศที่อบอุ่นเอื้อต่อการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายเป็นประสบการณ์ตรงให้เด็กมีโอกาสลงมือปฏิบัติสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้วย

6. ด้านการจัดอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้

สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกล่าวถึงพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัยว่าเด็กวัยแรกเกิดถึง 6 ปีมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางร่างกายสังคมนามณ์จิตใจและสติปัญญาไปพร้อมๆกันและเป็นระยะที่พัฒนาการทุกด้านเป็นไปอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการทางปัญญานั้นเด็กที่ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและถ่ายทอดประสบการณ์ที่เหมาะสมจึงเป็นเด็กที่ด้อยโอกาสและมีผลทำให้การเรียนรู้ในระยะต่อมาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรพ่อแม่และครูจะต้องเข้าใจว่าการเรียนรู้และความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆนั้นถึงแม้จะเกิดขึ้นเองบ้างได้ตามสภาพแวดล้อมของเด็กได้สังเกตสัมผัสทดลองค้นหาแก้ปัญหาและใช้ภาษาเพื่อให้มีการพัฒนาด้านต่างๆสอดคล้องไปกับระดับการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กเมื่อเด็กอายุ 3 – 5 ปีจะมีการเคลื่อนไหวได้อย่างคล่องแคล่วไม่ว่าจะเป็นการเดินวิ่งกระโดดปีนป่ายห้อยโหนซึ่งการเคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆจะทำให้เด็กมีความสุขขึ้นชอบและเป็นที่มาแห่งความภาคภูมิใจในตัวเด็กเองต่อมามีความสามารถและมีทักษะในการเคลื่อนไหวร่างกายเพิ่มขึ้นและจะพัฒนาการเริ่มทรงตัวได้ดีสามารถวิ่งกระโดดให้ลอยตัวสูงขึ้นและจะชอบเคลื่อนไหวเลียนแบบผู้ใหญ่เช่นขับรถยนต์รถไฟเครื่องบินเลียนแบบสัตว์เช่นลิงช้างม้ากบเป็ดไคโนเสาร์จระเข้ ฯลฯ และชอบเลียนแบบตัวละครที่ชื่นชอบเช่นซูเปอร์แมนสไปเดอร์แมนไอ้มดแดงโดราเอมอน ฯลฯ นอกจากนี้เด็กยังชอบเล่นเกมที่มีกติกามากขึ้นและที่สำคัญที่สุดในช่วงอายุ 3 – 5 ปีจะเป็นระยะที่สมองบริเวณควบคุมการเคลื่อนไหวอยู่ในระหว่างการพัฒนาจึงจำเป็นต้องส่งเสริมและจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆให้เด็กได้ปฏิบัติจริงเพราะการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่จะเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้สมองได้ใช้ประโยชน์จากเซลล์สมองจุดเชื่อมโยงถ้าเป็นเซลล์สมองและจุดเชื่อมโยงทำงานจะส่งผลต่อการประสานสัมพันธ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะการเคลื่อนไหวเป็นทั้งผลลัพธ์และตัวกระตุ้นต่อการพัฒนาสมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของเด็กเด็กเมื่ออายุ 4 – 5 ปีจะมีการพัฒนาการใช้ทักษะกล้ามเนื้อเล็กดีขึ้นเด็กสามารถจับสิ่งของได้มั่นคงและวางได้ดีขึ้นแต่บางคนอาจจะหงุดหงิดที่วางแทบจะตกลงไปไม่ได้จึงหะอย่างใจเพราะมีจินตนาการมากกว่าความสามารถในการควบคุมกล้ามเนื้อเล็กการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กเป็นสิ่งสำคัญที่ควรเน้นในวัยอนุบาลเพราะช่วยให้เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ใช้สายตามือและสมองได้ทำงานร่วมกันอย่างประสานสัมพันธ์โลกของเด็กในสนามเด็กเล่นและลานบ้านตลอดจนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์(ศิลปะศึกษา) การเล่นเกม

และการเล่นกลางแจ้งอย่าให้ขาดหายไปเพราะจะทำให้เด็กมีโอกาสพัฒนากล้ามเนื้อเล็กไม่ดีเท่าที่ควรควรทำความเข้าใจด้วยการเล่นของเด็กนั้นแท้ที่จริงก็คือการพัฒนาากล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเท้า กล้ามเนื้อส่วนละเอียดหรือการซุ่มมือหรือการซักซุ่มและพัฒนาทักษะที่ก่อรูปขึ้นมาแล้วในการเรียนรู้ของสมองนั่นเองเช่นการควบคุมท่าทางเดินการวิ่งแข่งการเล่นทรายการเดินบนไม้ท่อนเดียวการร้องเพลงการทำจังหวะการตัดกระดาษการฉีกกระดาษเป็นรูปต่างๆล้วนแต่เป็นการทำซ้ำๆตัดแปรงทวงที่ลีลาที่ไม่สมบูรณ์เพื่อสร้างสมองทุกส่วนให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้ในวัยที่สูงขึ้นต่อไป

พัฒนาการด้านร่างกาย

พื้นฐานของการมีพัฒนาการด้านร่างกายที่ดีนั้นคือการได้รับปริมาณสารอาหารครบถ้วนตามความต้องการของร่างกายเพื่ออวัยวะทุกส่วน โดยเฉพาะสมองได้เจริญเติบโตอย่างปกติอาหารเป็นเรื่องที่เด็กควรได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดีเพราะถ้าเด็กได้รับสารอาหารไม่เพียงพอในระยะนี้ การเจริญเติบโตของสมองจะเป็นไปอย่างล่าช้าเด็กที่สมองเจริญเติบโตช้าจะเรียนรู้เข้าใจจดจำสิ่งต่างๆได้น้อยกว่าเด็กที่สมองเจริญเติบโตตามปกตินอกจากนี้เราจะสังเกตได้ว่าเด็กที่ขาดอาหารจะมีอาการหิวโหยอ่อนเพลียกระวนกระวายทำให้ไม่มีสมาธิที่ดีไม่มีความสนใจขาดความกระตือรือร้นซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้เด็กเรียนไม่ทันเพื่อนเกิดความท้อถอยและขาดความเชื่อมั่นในตนเองนอกจากอาหารยังมีการพัฒนาด้านร่างกายกล้ามเนื้อใหญ่เป็นการเคลื่อนไหวพัฒนาสมรรถนะการรับรู้ของสมองทำให้ร่างกายแข็งแรงเป็นการสั่งการโดยสมองเพื่อการพัฒนาโดยรวมกระบวนการเรียนรู้การเคลื่อนไหวจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับมิติพื้นที่ระยะทิศทางความสมดุลการประสานสัมพันธ์

พัฒนาการด้านอารมณ์

เด็กเรียนรู้อารมณ์ของตนเองผ่านเหตุการณ์ในชีวิตในบ้านโรงเรียนและสถานการณ์ต่างๆ เด็กเรียนรู้อยู่บ้างแล้วว่าตนเองได้รับการยอมรับจากเพื่อนญาติมิตรเพียงใดซึ่งเป็นฐานในการยอมรับการพัฒนาของเด็กการก่อตัวของอารมณ์คือส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพเด็กยังต้องการความรักความอบอุ่นการโอบกอดสัมผัสเล่นบทบาทสมมุติอารมณ์เป็นปฏิกริยาที่เด็กสัมพันธ์กับโลกภายนอกการช่วยขัดเกลาและพัฒนาอารมณ์ – จิตใจนอกจากจะอาศัยการมีเหตุผลแล้วต้องอาศัยแรงบันดาลใจเช่นความประทับใจความเห็นใจความเสียใจความกังวลเป็นต้นการที่让孩子ได้ฟังนิทานเรื่องเล่าเรื่องจริงเรื่องที่น่าสะท้อนใจตื่นเต้นเป็นการจำลองวิถีชีวิตและการตัดสินใจของคนเราแบบต่างๆและผลของการตัดสินใจนั้นทำให้เด็กเข้าใจและยึดถือเอาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนกิจกรรมด้านศิลปะดนตรีนาฏศิลป์เป็นส่วนสำคัญในการสะท้อนความคิดความรู้สึกและพัฒนาอารมณ์จิตใจของเด็กการพัฒนาผ่านศิลปะไม่ให้ผลในทันทีแต่เป็นการวางรากฐานอุปนิสัยและบุคลิกภาพอารมณ์มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมากเด็กที่มีอารมณ์ดีไม่มีความเครียดความกดดันสมองจะ

ไม่ถูกขัดขวางจะซึมซับการเรียนรู้อย่างเต็มที่หากสิ่งที่เด็กกำลังเรียนอยู่นั้นเป็นสิ่งที่สนใจมีภาพและเสียงกระตุ้นท้าทายให้อยากรู้จะช่วยจุดชนวนให้เกิดความรู้สึกว่าสนใจตั้งใจจดจ่อและจดจำได้ดี

พัฒนาการด้านสติปัญญา

พัฒนาการด้านสติปัญญาหมายถึงความสามารถในการจำการรู้สึกรู้คิดการใช้เหตุผล และการแก้ปัญหาการที่เด็กมีความสามารถดังกล่าวจำเป็นต้องมีการพัฒนาไปตามขั้นตอนซึ่งเริ่มด้วยการรับรู้สิ่งต่างๆด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือการจับต้องการเห็นการได้ยินการรู้รสการได้กลิ่นเด็กที่ได้รับสิ่งกระตุ้นเข้าประสาทสัมผัสทั้ง 5 จะมีความสามารถทางสติปัญญาสูงกว่าเด็กปกติที่ได้รับสิ่งกระตุ้นเร้าน้อยตามธรรมชาติแล้วเด็กมีสัญชาตญาณที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆอยู่ตลอดเวลาหากผู้ใหญ่ไม่ไปขัดขวางหรือทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายเสียก่อนเด็กจะมีการพัฒนาการทางสติปัญญาอย่างรวดเร็วการกระตุ้นเร้าประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของเด็กเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางสติปัญญานั้นแตกต่างกันตามวัยของเด็กเช่นเด็กแรกเกิดถึง 6 เดือนการกระตุ้นเร้าทางการสัมผัสจับต้องการเห็นและการได้ยินเป็นสิ่งสำคัญมากพ่อแม่จึงควรรหาของที่มีสีสันมาห้อยแขวนให้เด็กดูโอบอุ้มพูดคุยกับลูกด้วยความรักจะทำให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายๆด้านอยู่เสมอเด็กจะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากขึ้นหรือน้อยลงขึ้นอยู่กับโอกาสให้เป็นตัวของตัวเองให้เด็กมีอิสระในการเล่นการจัดหาสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์บางอย่างไว้ให้เด็กเช่นขวดพลาสติกกล่องกระดาษไม้ไอศกรีม ฯลฯ ซึ่งเป็นของเล่นที่ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์และของเล่นอีกประเภทคือเล่นแล้วมีโอกาสเรียนรู้ในเรื่องของขนาดสีน้ำหนักรูปร่างและยังเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เมื่อเด็กโตขึ้น

พัฒนาการด้านบุคลิกภาพ

เด็กวัยนี้เป็นวัยที่นักจิตวิทยาพัฒนาการอีริกสัน (Erikson) เรียกว่าเป็นวัยการเป็นผู้คิดริเริ่มการรู้สึกลึกซึ้ง (Initiative vs Guilt) เป็นวัยที่เต็มไปด้วยพลังงานที่จะเริ่มงานมีความคิดริเริ่มที่จะทำสิ่งใหม่ๆชอบประกอบกิจกรรมต่างๆด้วยตนเองอย่างอิสระผู้ใหญ่เช่นบิดามารดาหรือครูควรจะพยายามช่วยเหลือสนับสนุนมากกว่าดูหรือห้ามปรามจะได้กล่าวว่าเป็นวัยที่มีปมเอ็คคิปุสและพยายามที่จะหาวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งในใจโดยการเลียนแบบพฤติกรรมพ่อหรือแม่ที่มีเพศเดียวกับตนจะนั้นในระยะสุดท้ายของวัยอนุบาลประมาณ 5 ขวบเด็กชายและหญิงจะเริ่มแสดงพฤติกรรมที่บ่งถึงความแตกต่างระหว่างเพศ

พัฒนาการด้านเชาวน์ปัญญา

พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาโดยทั่วไปขอให้อ่านทฤษฎีของพียาเจต์สำหรับลักษณะเฉพาะของพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาในวัยนี้มีดังต่อไปนี้เด็กวัยอนุบาลเป็นวัยที่ใช้สัญลักษณ์ได้สามอย่างที่จะใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งของวัตถุและสถานที่ได้มีทักษะในการใช้ภาษาอธิบายสิ่งต่างๆได้สามารถ

ที่จะอธิบายประสบการณ์ของตนเองได้ฉะนั้นการจัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสออกมาหน้าชั้นเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนร่วมชั้นฟังแต่ครูควรจะพยายามส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสเท่ากันเด็กวัยนี้สามารถที่จะวาดภาพพจน์ในใจได้การใช้ความคิดคำนึงหรือการสร้างจินตนาการและการประดิษฐ์เป็นลักษณะพิเศษของเด็กในวัยนี้ถ้าครูจะส่งเสริมให้เด็กใช้การคิดประดิษฐ์ในการเล่าเรื่องหรือการวาดภาพก็จะช่วยพัฒนาการด้านนี้ของเด็กแต่บางครั้งเด็กอาจจะไม่สามารถแยกสิ่งที่ตนสร้างจากความคิดคำนึงจากความจริงครูจะต้องพยายามช่วยแต่ไม่ควรใช้การลงโทษเด็กว่าไม่พูดความจริงเพราะจะทำให้เป็นการทำลายความคิดคำนึงของเด็กโดยทางอ้อมเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่มีความตั้งใจที่ละเอียดหรือยังไม่มีความสามารถที่จะพิจารณาหลายๆอย่างผสมกันซึ่งพอเจตต์กล่าวว่าเด็กจะไม่สามารถที่จะแบ่งกลุ่มโดยใช้เกณฑ์หลายๆอย่างปนกันยกตัวอย่างการแบ่งกลุ่มของวัตถุที่มีรูปร่างทรงเรขาคณิตต่างๆกันเช่นสามเหลี่ยมวงกลม ฯลฯ จะต้องแบ่งโดยใช้รูปร่างอย่างเดียวเช่นสามเหลี่ยมอยู่ด้วยกันและวงกลมอยู่กลุ่มเดียวกันถ้าผู้ใหญ่จะรวมวงกลมและสามเหลี่ยมผสมกันโดยยี่ดี่เดียวกันเป็นเกณฑ์เด็กวัยนี้จะไม่เห็นด้วยครูที่สอนเด็กในวัยนี้จะสามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาส่งเสริมให้เด็กมีสมรรถภาพโดยพยายามเปิดโอกาสให้เด็กวัยนี้มีประสบการณ์ค้นคว้าสำรวจสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนวัยเดียวกันและพยายามให้ข้อมูลย้อนกลับเวลาที่เด็กทำถูกหรือประสบความสำเร็จและพยายามตั้งความคาดหวังให้สัมฤทธิ์ผลและเหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละคนพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยสิ่งเร้าและส่วนประกอบต่างๆเพื่อให้การเจริญเติบโตสัมพันธ์ไปกับพัฒนาการของเด็กด้วยโดยมีปัจจัยคืออาหารความรักความเอาใจใส่การเล่นการฝึกภาษาสภาพแวดล้อม (สายชน หมวกเหล็ก, 2542 : 29-31)

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ทัศนียา กาพพันธ์, (2555: บทคัดย่อ) ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนระดับอนุบาลโรงเรียนปราโมชวิทยารามอินทราผลการวิจัยพบว่า)ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียน ระดับชั้นอนุบาลโรงเรียนปราโมชวิทยารามโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ตามลำดับ 2)ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียน ระดับชั้นอนุบาลโรงเรียนปราโมชวิทยาที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษาอาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือนมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3)ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียน ระดับชั้นอนุบาลโรงเรียนปราโมชวิทยาที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้าน

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความสัมพันธ์กับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุกัญญา จันท์ปัญญา, (2555: บทคัดย่อ) ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านคุยประคู่อำเภอพรานกระต่าย การศึกษาได้ศึกษาเชิงสำรวจจากประชากรที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านคุยประคู่อำเภอพรานกระต่ายจำนวน 31 คนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการศึกษาพบว่าส่วนมากเป็นเพศชายอายุ 25-35 ปีทั้งหมดมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาทและส่วนมากมีอาชีพเกษตรกรผลความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านคุยประคู่อำเภอพรานกระต่ายจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือด้านครูผู้สอนและด้านการบริการรองมาคือด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมด้านการเรียนการสอนและสุดท้ายคือด้านสื่อการเรียนการสอนตามลำดับ

นทีนุช นนท์ อรสา โกศลา นันทกุลและภิเชก จันท์เอี่ยม, (2553: บทคัดย่อ) การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีผลการวิจัยพบว่าการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวมผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับปานกลางด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านบุคลากรรองลงมาคือด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรและด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีตามประเภทของหน่วยงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลและเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้ปกครองที่อยู่ในประเภทของหน่วยงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลและเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญ

พรพิมล สิริเจริญพร, (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชนเขตพื้นที่การศึกษา 8 จังหวัดเชียงใหม่พบว่าโรงเรียนจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองครูไม่เข้าใจเนื้อหาและหลักสูตรขาดงบประมาณในการดำเนินการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ครูไม่เข้าใจการจัดสภาพแวดล้อมผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนและขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนของโรงเรียน

นิภา รัศภกวางศ์, (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนหอแซฟวิทยา อำเภอเมืองท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เมื่อเปรียบเทียบโดยจำแนกตามอาชีพพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

งานวิจัยต่างประเทศ

เลียยง, (Liang, 2001) ได้ศึกษาการรับรู้และความพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาล : กรณีศึกษาผู้ปกครองเด็กอนุบาลได้หวั่นในโรงเรียนอนุบาลพบว่าการศึกษาของผู้ปกครองรายได้ของครอบครัวมีอิทธิพลต่อการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครองผู้ปกครองที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลแตกต่างกันการรับรู้คุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครองและความพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครองเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกและพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกและพื้นที่ว่างสถานที่ตั้งหลักสูตรปรัชญาการศึกษาคุณสมบัติของครูและค่าใช้จ่ายเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปกครองใช้ในการเลือกโรงเรียนอนุบาล

หลุยส์, (Louise, 2005) ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของพ่อแม่และครอบครัวในการมีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรม” ของนักเรียนจากศูนย์บริการครอบครัวประเทศฝรั่งเศสเน้นเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและกลุ่มพัฒนาเสริมสร้างความสามารถพบว่าพ่อแม่ผู้ปกครองต้องการมากกว่าการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้นคือต้องการเข้าไปเป็นหุ้นส่วนในการช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกันพ่อแม่มีความคาดหวังที่จะร่วมให้คำแนะนำแก่บุตรและสิ่งที่คุณแม่สามารถช่วยได้มากที่สุดคือการให้ความรู้เฉพาะทางในเรื่องของทักษะต่างๆเพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนารวมถึงการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนักเรียน

มานิราแก้ว, (Maniraguba, 2006) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ได้รับการคัดสรรซึ่งมีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียนปีที่ 1 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศวันดา (Rwanda) ที่เปิดสอนหลักสูตรนักเรียนที่มีระยะนาน 7 วันผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยทางด้านภูมิหลังของครอบครัวได้รับการพิจารณาว่าการศึกษาอาชีพของพ่อแม่และขนาดของครอบครัวไม่พบคุณลักษณะที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 2)

คุณลักษณะของโรงเรียนเช่นรูปแบบการปกครองขนาดของโรงเรียนขนาดของชั้นเรียนและสาขาที่ทำการศึกษาคงพบว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนชั้นปีที่ 1 3) ในคุณลักษณะของนักเรียนมีเฉพาะพฤติกรรมของนักเรียนและปัจจัยเฉพาะด้านภูมิหลังทางวิชาการ เช่นผลการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ภาษาฝรั่งเศสในการเรียนประถมศึกษาศาสนาและการศึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่มาพร้อมกันคะแนนเฉลี่ยสะสมการเรียนในระดับประถมศึกษาและคะแนนการทดสอบแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อเท่านั้นที่ปรากฏว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1สรุปผลจากการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีความคาดหวังหรือความต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษาที่เน้นการเตรียมความพร้อมและด้านวิชาการให้ความรู้ที่เหมาะสมกับวัยของเด็กดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานของนักเรียนเอกชนสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองจึงมีความสำคัญที่ต้องศึกษาข้อมูลนำมาปรับปรุงพร้อมพัฒนาโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโรงเรียนมารีวิทยาการบินบุรีรัมย์ อำเภอบินบุรีรัมย์ จังหวัดปราจีนบุรีผู้ศึกษาใช้เกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยเฉพาะหลักการนโยบายและแนวการจัดประสบการณ์ในด้านต่างๆตามหลักสูตรปฐมวัย 2546 (คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 : 3) ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

(Independent Variable)

- อายุ
1. 20 – 35 ปี
 2. 36 ปี ขึ้นไป

ตัวแปรตาม

(Dependent variable)

- การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย**
1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
 2. การบริหารจัดการ
 3. การจัดสภาพแวดล้อม
 4. ครูผู้จัดการเรียนรู้อุปฐมวัย
 5. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก
 6. การจัดอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้
 7. การวัดและประเมินผล

ภาพประกอบที่ 2 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ผู้ปกครองโรงเรียนนารีวิทยาบึงนาราง อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

ผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ตัวแปรอิสระ คือ อายุ

อายุมีผลต่อความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของ
โรงเรียนเนื่องจากผู้ที่มีอายุมากจะมีความคิดที่ล้ำสมัยต่างจากผู้ที่มีอายุน้อยสมัยปัจจุบันมีพัฒนาการ
ทางสติปัญญามากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสุกัญญาจันทร์ปัญญา, (2555: บทคัดย่อ)
ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านคุด
ประคูอำเภอรามกระด้าง การศึกษาได้ศึกษาเชิงสำรวจจากประชากรที่เป็นผู้ปกครองนักเรียน
ระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านคุดประคูปีการศึกษาจำนวน 31 คนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ
แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานผลการศึกษาพบว่าส่วนมากเป็นเพศชายอายุ 25-35 ปีทั้งหมดมีระดับการศึกษาต่ำกว่า
ปริญญาตรีมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาทและส่วนมากมีอาชีพเกษตรกรผลความคิดเห็น
ของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านคุดประคูอำเภอราม
กระด้างจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า
ด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือด้านครูผู้สอนและด้านการบริการรองมาคือด้านอาคารสถานที่และ
สิ่งแวดล้อมด้านการเรียนการสอนและสุดท้ายคือด้านสื่อการเรียนการสอนตามลำดับ